

Totalstyrken tager form

RESERVEN: Fremtidens danske hær kommer ligesom den amerikanske til at indeholde en reservestyrke, mener oberst Peter Heering. Forsvarsavisen bringer i alt fem sider om Totalstyrke-konceptet og Interforce-samarbejdet. ■

● Side 4-7 & Lederen side 3

F-16-pilot: Mere end bare bomber

MATERIEL: Forsvarsavisen har mødt F-16 piloten NØR, der fortæller, at arbejdet som udsendt i frontlinjen mod ISIL ikke kun handler om at smide bomber, men også om meget andet. ■

● Side 8

Da S-61 hjalp 144 mennesker i land

SKIBSFORLIS: For 50 år siden forliste passagerfærger Skagerak ud for Hirtshals. Forsvarets redningshelikoptere Sikorsky S-61 fik sin ilddåb og var med til at redde alle ombord i land. Forsvarsavisen fortæller historien. ■

● Side 22

Fra jægerkorps til eget firma

TØJ: Tiden som jægersoldat er baggrund for ideen til Anders Lorentzens firma LOOW, der laver svedtransporterende t-shirts. Produktionen foregår i Danmark – "kald det patriotisme, hvis du vil," siger han. ■

● Side 30-31

FORSVARSAVISEN 07

ÅRGANG 5 · SEPTEMBER · 2016

LIBYEN TUR-RETUR

Absalon og skibets besætning fik i løbet af sommeren en ekstra tjans, nemlig at fjerne resterne af Libyens kemiske våbenprogram. Forsvarsavisen fortæller, hvordan Operation RECLIB blev til.

Side 14

KORT NYT OM FORSVARET

Forsvaret udgiver militærmanual

SKRIFT: Forsvaret udgiver nu for første gang en dansk militærmanual, der samler gældende regler, fortolkninger og praksis inden for folkeretten og krigens love. Det sker på baggrund af Forsvarsforliget 2010-2014, hvor det blev besluttet, at der skulle udarbejdes en dansk militærmanual for yderligere at styrke Forsvarets uddannelse i og anvendelse af den humanitære folkeret og krigens love. Efter tre års arbejde har en projektgruppe under Værnsfælles Forsvarskommando skrevet udkastet til militærmanualen. Udkastet har siden været i bred høring hos personelorganisationer, universiteter og hjælpeorganisationer. I manualen beskrives den overordnede folkeretlige referenceramme, og den danner derfor rammen for planlægningen af Forsvarets deltagelse i internationale operationer. Manualen er et supplement til de missionsspecifikke direktiver, som Forsvaret udarbejder i forbindelse med hver mission, og som tager højde for de særlige forhold, der gør sig gældende i den konkrete internationale operation. Militærmanualen foreligger i første omgang i en elektronisk version, men den forventes at udkomme i bogform i løbet af efteråret. ■

Se udgivelsen her

Ny aftale om EH101-dele

MATERIEL: Forsvarets Materiel – og Indkøbsstyrelse (FMI) har indgået en aftale med motorleverandøren SAFRAN Helicopter Engines om leverancer til EH101-flåden. Det er en såkaldt Global Support Package aftale, som er en syv-års rammeaftale, hvor FMI betaler et aftalt beløb baseret på et aftalt antal flyvetimer. Konkret indebærer aftalen, at Forsvaret skal råde over 45 operative motorer. 42 operative motorer, som er monteret på alle helikopterne og 3 operative motorer i reserve. I alt indgår der 59 motorer i GSP-aftalen, så der i perioder vil være 14 motorer under transit og/eller vedligeholdelse. Når EH101 er udsendt i INTOPS, skal Forsvaret råde over 47 operative motorer, dvs. 2 ekstra i reserve. ■

FMI

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK

Søren Gade
– ny formand for Interforce.
Læs side 6

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Indland

SIDE 4-8 & 12-13

Set udefra

SIDE 9

Flagdag

SIDE 10-11

Udland

SIDE 14-16

Forskning og analyse

SIDE 17

Materiel

SIDE 18-19

Arbejdspladsen

SIDE 20-22

Uddannelse og karriere

SIDE 23

Læserne har ordet

SIDE 24

Baglandet

SIDE 25

Sport og sundhed

SIDE 26

Navne

SIDE 27

Kultur og identitet

SIDE 28-29

Med andre øjne

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Karup giver kræftsyge børn en på opleveren

BESØG: Den sidste søndag i august slog Helicopter Wing og resten af Flyvestation Karup dørene op for 300 kræftramte børn og familiemedlemmer. Hurtige sportsbiler, flyvture i helikopter og brandbiler stod klar til at give børnene en dag, som de næppe glemmer. Hvinende dæk, helikopterstøj og politibiler under udrykning lyder mest af alt som noget fra en actionfilm. Men for 300 kræftramte børn og forældre var det, hvad der mødte dem på Flyvestation Karup, da børnene 28. august fik en dag, hvor det ikke var kræften, der var i fokus. Flyvestation Karup afholdt Actiondag, som den hedder, for fjerde år i træk, og trods den grå regnvejrsdag har der aldrig været så mange tilmeldte som i år. Bag arrangementet står Helicopter Wing Karup, der sammen med Foreningen Cancerramte Børn og Sportscar Event, leverede frivillige kræfter til at gøre klar fra den tidlige morgenstund. Det meste af dagen stod på bil- og helikopterture for børnene, men også et af de gamle Draken-fly blev vist frem til børnene. Den rullede ned ad Karups landingsbane for første gang i 18 år. ■

ALJ/Helikopter Wing Karup

8.000 kort er udleveret

ID-KORT: Hos FPS i Ballerup kører id-kort-printerne fortsat på højtryk. Indtil videre har cirka halvdelen af VFK's medarbejdere samt størstedelen af de NATO-udsendte fået det nye militære id-kort. Det svarer til cirka 8.000 kort. Planen er fortsat, at hele VFK med underliggende myndigheder har fået det ny id-kort ved udgangen af 2016. FPS, de øvrige styrelser og departementet har efter sommerferien holdt møde om nyt id-kort til resten af ministerområdet, og den overordnede drøftelse var positiv. I skrivende stund afventer FPS en endelig tilbagemelding fra styrelserne, hvorfor en tidsplan ikke foreligger endnu. FPS vil efter planen kunne gå i gang med at trykke kort til resten af koncernen i begyndelsen af 2017. På HR-portalens under "Ansættelsesforhold" kan du læse mere om det nye militære id-kort blandt andet i Q&A'en, som vil blive løbende opdateret. ■

FPS

EKSTREMLØB I ØVELSESTERRÆNET

1.200 modige mænd og kvinder kæmpede sig gennem panserspor og søer i Den Kongelige Livgardes øvelsesterræn i Høvelte under Nordic Race.

AF VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

EVENT

Det vrimlede med civile motionister, pårørende, lokale beboere og ikke mindst soldater, da den populære serie af forhindringsløb, Nordic Race, lagde vejen forbi øvelsesterrænet i det nordsjællandske den 13. august i år. Det var således første gang, at Forsvarets øvelsesterræn skulle lægge mudder til den hastigt voksende sportsgren Obstacle Course Racing (OCR). Arrangørerne bag Nordic Race, tre ISAF-veteraner, er glade for at have fået muligheden for, at afholde et event på "hjemmebane".

"Det er fantastisk at få muligheden for at afholde et så intenst event som dét i Høvelte. Dybe panserspor og andet ufremkommeligt underlag er med til at gøre vores bane endnu bedre, hvorfor netop Den Kongelige Livgardes øvelsesterræn er ideelt. Størsteparten af vores kunder er civile, som uden tvivl har fået sig en unik oplevelse i disse omgivelser. Ud over den afsporede glæde i de deltagendes ansigter, har tilbagemeldingerne efter løbet været udpræget positive, navnlig over for valget af terræn. Det glæder os," siger Jonas Elming, medarrangør af Nordic Race.

Løbet ved Garderkasernen var 10,5 km langt og årets hårdeste Nordic Race event.

"Vi oplever flere og flere, som vælger at gennemføre vores løb i gruppestørrelser af alt fra 5 til 25 mænd og kvinder primært fra diverse virksomheder. Denne udvikling sker i høj grad, da erhvervslivet i Danmark omsider er begyndt at få øjnene op for den effekt, forhindringsløb har på fællesskabet kontra konventionelle motionsevents – hvorved den enkeltes præstation står højere end gruppens," siger han.

De tre ISAF-veteraner er sikre på, at deres tidligere job i Forsvaret har været med til at være og fortsat er toneangivende for virksomhedens udvikling og fremtid.

"Vi har siden første dag gjort brug af tillærte kompetencer fra Forsvaret i vores måde at udvikle og opbygge vores løb. Vi ved, hvad der skal til for at presse individet ud i forskellige ubehagelige situationer. Nogle forhindringer fremtvinger fobier og svagheder, andre forhindringer tvinger de deltagende til at komme hinanden ved for at passere forhindringen," lyder det fra Jonas Elming.

Som ansat i Forsvaret har man mulighed for at få 10% rabat til Nordic Race, med rabatkoden FORSVARET. Billetter kan købes på hjemmesiden www.nordicrace.dk ■

Foto: Atle List Johansen

Firestjernet generalbesøg hos Air Control Wing

DIALOG: I Kinas lufthavne har vokseværk. Ifølge den internationale luftfartsorganisation, IATA, vil antallet af passagerer i de kinesiske lufthavne i løbet af de næste 20 år stige fra 758 mio. til 1,196 mio. Det skaber problemer for Kina, der stadig er meget restriktivt med dets luftrum. Den helt store udfordring er, hvordan militæret skal samarbejde med de civile om kontrollen af luftrummet. Derfor tog blandt andre en firestjernet kinesisk general, en viceadmiral, en generalløjtnant og en kontreadmiral samt fire oberster til Karup for at få en præsentation af, hvordan Air Control Wing og Eskadrille 515 arbejder. Efter en kort velkomst af generalmajor Flemming Lentfer, chef for VFK's Operationsstab, gennemgik Eskadrille 515, hvordan man ved hjælp af midlertidigt opdelt områder (TSA) og midlertidigt reserverede områder (TRA) kan styre den civile flytrafik uden om de militære flyoperationer, så de påvirker hinanden mindst muligt. Der blev også tid til et besøg i Danmarks største lufthavn, Kastrup. ■

ALJ

VI ØVER - OG VI LARMER

Night Hawk-øvelserne benytter både militære øvelsespladser og civile områder. Her er det en ikke-indviet motorvej, som Vejdirektoratet stillede til rådighed i 2014. Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste Nord.

Specialoperationsstyrker gennemfører øvelsen Night Hawk 2016 i perioden 26. september til 6. oktober

AF MICHAEL CHRISTIANSEN / SPECIALOPERATIONSKOMMANDOEN

ØVELSE Danmark har igen i år inviteret til Night Hawk-øvelse for specialoperationsstyrker. Og mange lande har takket ja og anmeldt deres deltagelse. Både med folk på jorden samt fly og helikoptere i luften. Det giver øvelsesledelsen en vigtig opgave med at informere borgerne om, at de i øvelsesperioden fra mandag 26. september til og med torsdag 6. oktober kan forvente forhøjet aktivitet med lavflyvning og dermed ekstra støj. Øvelsen får base på Flyvestation Aalborg og Flådestation Korsør. Øvelsens chef er generalmajor Jørgen Høll, chef for Specialoperationskommandoen. Det er Danske Division, der i samarbejde med Specialoperationskommandoen planlægger og styrer øvelsen, der blandt andet støttes med personel og enheder fra Flyvevåben, Hæren, Søværnet og Hjemmeværnet. Forsvaret – og dermed også specialoperationsstyrker – har behov for at træne og øve i alle typer

af terræn, herunder også i civilt terræn, under alle vejrforhold og på alle tider af døgnet. ”Da øvelsens mange objekter er placeret på både militære øvelsespladser og i civilt område, kan og vil den ekstra aktivitet medføre støjgener for borgerne. Derfor er vi i god tid inden øvelsen i kontakt med de danske medier for at bede om deres hjælp til at orientere om øvelsen, inden den går i gang. Det gør vi for at undgå unødige klager over generne under øvelsen,” fortæller kaptajn Morten, der er øvelsens tovholder hos Specialoperationskommandoen. Der oprettes igen i år en Night Hawk-side på Facebook. Her vil der løbende under øvelsen blive informeret om igangværende aktiviteter. Ligeledes vil der blive udsendt daglige støjvarsler. ”Vi har god erfaring med aktiv støtte fra medierne. Kombineret med vores egne opdateringer på Facebook og daglig kontakt med politiet i de områder, vi skal bruge det kommende døgn, så får vi faktisk ikke ret mange klager over gener eller støj i forbindelse med øvelserne,” forklarer Morten. ■

KOMMENTAR

Reservestyrken - hvad er nu det?

Svaret er enkelt – og så måske alligevel ikke. Begrebet Reservestyrken udspringer af det arbejde med at virkeliggøre HR Delstrategi 9 (Strategi for Hjemmeværnets frivillige og personel af reserven), der netop nu er i gang. Reservestyrken vil primært bestå af de større eller mindre enheder eller individuelle funktioner ved de tre værn, Specialoperationskommandoen og Arktisk Kommando, som er eller vil blive bemandet af personel af reserven og med frivillige fra hjemmeværnet på særlige rådighedskontrakter eller lignende. Hjemmeværnet vil med Hærhjemmeværnet, Marinehjemmeværnet og Flyverhjemmeværnet fortsat skulle løse de hidtidige opgaver i de kendte rammer som en del af det samlede forsvar, men vil herudover altså også skulle bidrage med enheder og enkeltpersoner til Reservestyrken.

Reservestyrken tænkes dels at kunne forstærke eller fordoble allerede eksisterende operative enheder inden for Værnsfælles Forsvarskommando, dels at kunne tilføre nye kapaciteter og kompetencer i form af enheder, elementer eller enkeltpersoner. Spændet af muligheder er stort, og det afdækkes i øjeblikket konkret af værnstabe og kommandoer. Man kan forestille sig alt fra en motoriseret infanteribataljon til national indsættelse, sikringsenheder og stabselementer over en skibsførerafløser eller en kører af en ingeniørmaskine til jurister, logistikere samt PR- og kommunikationsfolk. Der er endnu ikke sat størrelse på Reservestyrken. Det afhænger af behov, muligheder og ressourcer. Umiddelbart forestiller jeg mig i første omgang nogle tusinde personer i Reservestyrken, hvor den enkelte i gennemsnit forretter 25-30 dages tjeneste i funktionen pr. år. Hvis enheder eller enkeltpersoner aktiveres og indsættes i operation eller i længerevarende øvelsesvirksomhed, vil der ske ansættelse som for fastansat personel.

Som forudsætning for at vi kan opbygge og anvende Reservestyrken som en effektiv del af det samlede forsvar, er det i øvrigt vigtigt, at vilkår og fordele ved konstruktionen synliggøres for alle interessenter. Først og fremmest personellet i Reservestyrken, deres civile arbejdsgivere og Forsvaret i øvrigt. Alle, der bekender sig til de værdier, som det danske samfund bygger på - udtrykt for eksempel i Grundloven - og som kan og vil, bør have mulighed for at være med til at sikre landets fortsatte eksistens og til at fremme dets velbefindende og interesser i øvrigt. Det har man mulighed for i Reservestyrken, hvor man kan komme ind via Hjemmeværnet med eller uden forudgående aftjent værnepligt - eller direkte, hvis man forlader Forsvaret efter endt fastansættelse eller værnepligt. Ud over derved at kunne bidrage til noget rigtig nyttigt er man samtidigt en del af et stort og særligt fællesskab, nemlig Forsvaret.

Forsvaret – fordi noget er værd at kæmpe for! ■

Per Ludvigsen
generalløjtnant
viceforsvarschef

Foto: Forsvaret

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF:
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
generalløjtnant Per Ludvigsen
viceforsvarschef

REDAKTØR:
Birgit Baunehøj - baunehoj@mail.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K
www.forsvaret.dk

DISTRIBUTION: Send evt. spørgsmål
til forsvarsavisen@mail.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO:
Redaktion afsluttet 25. august 2016
Copyright Forsvaret 2016

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er alledelt af anbefalinger fra FE om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 26.300

LAYOUT: Bjarne Valdemar Jensen

Bagsiden: Når militær bliver til mode. Læs side 32

CHEF HÆRSTABS SÆRLIGE RÅDGIVER:

HÆRENS NYE STYRKEKONCEPT BEGYNDER AT TAGE FORM

Fremtidens danske hær kommer i lighed med den engelske og amerikanske i højere grad til at indeholde en regulær reserve. I hvert fald hvis det står til Chef Hærstabs særlige rådgiver, Oberst-R Peter Heering.

Peter Heering
på besøg
på Station
Mestersvig,
Grønland.
Privatfoto.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

ARBEJDSSTYRKE

Rekrutteringen er i fuld gang. I løbet af sommeren har blandt andre Trænregimentet slået stillingsopslag op til kandidater med ansvar for logistik, vedligeholdelse, sanitetstjeneste og militærpoliti. Vel at mærke til folk, der i forvejen har et job andetsteds. For arbejdsmarkedet, som vi kender det i dag, er under hastig forandring. Det gælder også i Forsvaret, hvor man især det seneste år aktivt har arbejdet med begrebet Totalstyrkekonceptet: summen af stående styrke, frivillige i Hjemmeværnet samt personel af reserven.

Hvordan Totalstyrkekonceptet skal bygges op og sættes sammen, er blandt andet i hænderne på Peter Heering, der selv er ’supplerende ansat’ i Forsvaret. Eller projekt-ansat. Den 1. august 2015 skiftede han jobbet som chef for reserveentiteten i 2. Brigade ud med jobbet som særlig rådgiver for chefen for Hærstaben, hvor han har rang af oberst. I den stilling fungerer han som rådgiver og medlem af hærledelsen, og en af hans opgaver er at bidrage til at udvikle af Hæren fremadrettet. Ved siden af dette job er han medstifter af virksomheden Founders, som med støtte fra tre af erhvervslivets allertungeste virksomheder selv udvikler nye forretningskoncepter og stifter tre til fire nye virksomheder om året med teknologi, skalérbarhed og talentfulde teams som omdrejningspunkter. Også i den kapacitet holder han øje med udviklingen af fremtidens arbejdsmarked.

”I USA ser vi, at cirka 12 procent af alt kontorpersonale i dag er fleksibelt ansat

som freelancere, konsulenter, specialister osv. Og det tal kommer bare til at stige og stige,” spår Peter Heering og fortsætter:

”Dén bølge rammer også Forsvaret, hvor fleksibilitet og økonomisering med ressourcerne i stigende grad bliver en forudsætning for succesfuld opgaveløsning i nære og fjerne egne.”

Klogt at lade sig inspirere af omverdenen

I lande som USA og Storbritannien – vores nærmeste militære samarbejdspartnere – arbejder man også med udvikling af ’Total Force’-konceptet. På den anden side af Nordsøen har man det mål, at en tredjedel af den samlede hærstyrke (35.000 mand ud af i alt cirka 119.000) inden 2020 består af enheder af reserven. Konverterer man briternes tal til danske forhold, skulle Hærens stående styrke i Danmark være på cirka 7.000 (i dag cirka 6.500) og Hærens Reserve på cirka 3.000. Så i alt 10.000 soldater.

”Man arbejder i Storbritannien med en sammensætning af stående styrke og enheder af reserven i forholdet 2:1. Både den stående styrke og reservestyrken skal kunne løse fuld spektrum-operationer (at enhederne skal kunne klare alt fra nødhjælp til regulær krig i alle indikationer, red.). Amerikanernes måde at gøre det på er ikke langt fra samme formel. Vi kan ikke nødvendigvis konkludere, at den engelske model er den rigtige for de danske styrker, men omvendt behøver vi heller ikke selv opfinde den dybe tallerken. Det er nok klogt at lade sig inspirere af, hvad ens samarbejdspartnere og omverdenen omkring Forsvaret i øvrigt gør,” mener Peter Heering.

Vi kan ikke nødvendigvis konkludere, at den engelske model er den rigtige for de danske styrker, men omvendt behøver vi heller ikke selv opfinde den dybe tallerken.

Han har i det forgangne år rejst med Chef Hærstab til Afghanistan, Irak, Kuwait, Baltikum og Grønland. Vil man som rådgiver kunne give kvalificerede input til udviklings- og prioriteringsdrøftelser om fremtiden, må man være med dér, hvor soldaterne, opgaverne og virkelighedens verden er, konstaterer han. Ikke mindst må man for-

stå, hvordan den øverste ledelse tænker.

”Chef Hærstab er meget klar i sin ledelsesform i Hæren. Mantraet er mission command – eller på dansk decentralisering og uddelegering – til dét niveau, hvor beslutningerne skal ud samt efterleves. Kommunikationen med hans chefer er intens, og møderne mange. Alle har en aktie i større beslutninger, der skal tages. Det gælder også udvikling og implementering af Hærens Totalstyrkekoncept. Hærledelsen sætter punktet på dagsordenen og koordinerer rammerne. Derefter arbejder myndighedscheferne videre med deres respektive stabe og chefer, så Hærstaben til sidst kan samle trådene og i dette tilfælde synkronisere med implementeringsorganisationen for Forsvarets Totalstyrkekoncept.”

Og det er en fremgangsmåde, Peter Heering nu kan se begynde at skabe konkrete tiltag og resultater. ”Senest så jeg et udkast til Trænregimentets brug af Totalstyrkekonceptet understøttet af en målrettet rekrutteringsindsats blandt andet gennem brug af de sociale medier. Ligeledes oplevede jeg for kort tid siden 2. Brigade bemande deres operations- og plancentre fortrinsvis med personel af reserven på første del af en meget stor øvelse i Estland. Videreudviklingen af Hærens Totalstyrkekoncept fortsætter med en række konkrete tiltag i andet halvår af 2016, og dét ser jeg frem til,” konstaterer en tilfreds Peter Heering.

Som tidligere nævnt bunder indførelsen af Totalstyrkekonceptet i, at Forsvaret – under hensyntagen til økonomisering med ressourcerne – har brug for en større grad af fleksibilitet i forhold til opgaveløsning i ind- og udland. Flexibiliteten opnås blandt

andet gennem udvikling og brug af reservestyrken, både i form af regulære enheder og enkeltpersoner på tværs af værn og kapaciteter. Forsvaret investerer betydelige ressourcer i kompetenceudvikling af sine medarbejdere på alle niveauer; kompetencer som både civile og offentlige arbejdsgivere, uddannelsesinstitutioner, den enkelte medarbejder og Forsvaret selv kan drage nytte af.

Den bevidsthed skal Forsvaret være bedre til at tydeliggøre og forene. Er man som frivillig i Hjemmeværnet eller som personel af reserven tilknyttet reservestyrken, kunne man i fremtiden forestille sig et ansættelsesforhold – operativt forankret i Totalstyrken – i rammerne af fireårige kontrakter med for eksempel 27 årlige indkommanderingsdage (som man forsøgsvis gør det i Storbritannien, red.) nøje målrettet mod vedligehold af grundlæggende militære enkeltmandsfærdigheder og rutiner i virket som enhed.

Udbud og efterspørgsel skal passe sammen

Reservestyrken vil over tid kunne løse opgaver inden for det fulde spektrum samt supplere stående styrke i opgaveløsning i ind- og udland. Måske vil den også med tiden kunne medvirke til at stabilisere personelomsætningen i Forsvaret ved at aflaste fastansatte i deres travle daglige virke.

”Betragtet ud fra en erhvervsøkonomisk vinkel kan man sige, at efterspørgslen efter Hæren til opgaver – det være sig i jungle, sand og Arktis – synes tiltagende, mens udbuddet i form af personel og materiel i stand til at løse opgaverne synes aftagen-

de. Der er en øvre grænse for, hvad Torden-skjolds soldater kan blive ved med at levere. Det er selvfølgelig ikke nogen holdbar situation. Den ubalance skal vi i Hæren rette op på og i forventning om, at efterspørgslen ikke falder, så skal balancen findes gennem nødvendige materielanskaffelser, som er i gang, og en bedre økonomisering med sammensætning og brug af Hærens personel, herunder udvikling og ibrugtagen af en regulær reservestyrke,” siger Peter Heering.

Ud over at skabe en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel er det også forventningen, at reservestyrken vil kunne tilføre Hærens Totalstyrke mangfoldighed og vigtige civile kompetencer.

”Vi vurderer, at vi fra Hærens egne rækker og gennem tættere samarbejde med Hærhjemmeværnet kan få opstillet bidrag til stabe, specialiserede og/eller mindre enheder på kortere sigt, mens større og samvirkede enheder vil tage længere tid at opstille. Forudsætninger såsom økonomi, rekruttering, kontraktformer, uddannelse, ’employer support’ (arbejdsgiverstøtte, red.) og andet skal også på plads undervejs. Og her er det jo vigtigt at koordinere og samvirke mellem værnene. Det oplever jeg, at vi allerede gør efter bedste evne – også selv om vores behov kan være forskellige.”

Peter Heering afslutter interviewet med en overordnet konklusion:

”Når vi drøfter udvikling og prioritering i Hæren, tager vi i stigende grad afsæt i brigaden som omdrejningspunkt. Det er på dette niveau, alle Hærens enheder og kapaciteter for alvor skal kunne spille sam-

men som én troppeenhed. Og brigaden er det niveau, som Danmark forventes at kunne bidrage med til NATO-operationer. Brigaden giver os et fælles udgangspunkt og fokus. Og det vil være vanskeligt at forestille sig brigaden indsat uden væsentlige bidrag fra reservestyrken.”

Peter Heering forestiller sig, at der vil være behov for en stadig større grad af fleksibilitet i forhold til, hvordan Hæren økonomisk optimalt udvikler, fastholder og indsætter sine enheder. Listen over scenarier er nærmest endeløs. Skal Hæren med kort varsel kunne rykke mod øst i rammerne af en international task force, skal Hæren kapacitetsopbygge eller bevogte områder i fjerne egne mod syd, eller skal Hæren bidrage til suverænitetshævdelse i kolde områder mod nord – eller måske ’bare’ virke i hjemlige nærområder? orskellige opgaver, forskellige kompetence- og materielbehov, forskellig grad af kompleksitet – måske løsning af flere opgaver på samme tid.

En ting er dog sikker, hvis det står til Peter Heering.

”Al historik viser, at det ofte er ’boots on the ground’, som gør den afgørende forskel. For med soldater på jorden kan man fastholde et geografisk terræn, for eksempel en by. Og om kort tid går turen til Estland, hvor danske hærenheder sammen med britiske, norske, tyske, amerikanske og andre indsættes i ’enhanced forward presence’ hos vores baltiske naboer. Med den urolige verden vi lever i, tror jeg næppe, at efterspørgslen efter bidrag fra Hæren stopper hér. Vi skal altid være forberedt på det uforberedte og kunne agere ud fra den præmis”. ■

TOTALSTYRKEKONCEPTET

Målet med Totalstyrkekonceptet er, at Forsvaret til enhver tid har den mest hensigtsmæssige balance i sammensætningen af fastansatte, frivillige i Hjemmeværnet og personel af reserven.

Forsvarets fremtidige anvendelse af reservestyrken (frivillige i Hjemmeværnet og personel af reserven) er en del af Forsvarsforliget 2013-2017 og fremgår af HR-delstrategi 9 under Forsvarets samlede HR-indsats. Formålet med denne delstrategi er at bidrage til Forsvarets og Hjemmeværnets opgaveløsning og operative kapaciteter gennem en effektiv ressourceudnyttelse og anvendelse af reservestyrken.

Reservestyrken styrker rekrutteringsgrundlaget og nyttiggør de investeringer, der allerede er anvendt i uddannelse og kompetenceudvikling. Ligeledes skaber anvendelsen af reservestyrken innovation, kreativitet og volume, men frem for alt ruster den Forsvaret endnu bedre til mødet med den kompleksitet, som opgaveløsningen byder på både nationalt og internationalt.

Der er nedsat en implementeringsorganisation for HR-delstrategi 9, som løber frem til udgangen af 2017. Syv underarbejdsgrupper arbejder løbende på at implementere grundlaget for at optimere vilkår for reservestyrkens anvendelse. I praksis arbejdes der allerede efter konceptets principper. FPS Bemanding har f.eks slået 131 stillinger op til reserven siden november 2015. Stillingerne er fordelt på alle niveauer: konstabel, sergent, officerer, fysioterapeuter, tolke med flere og er fordelt på mange forskellige myndigheder; Danske Division, Ingeniørregimentet, Forsvarsakademiet, JMTO, Flyverstaben, Trænregimentet, Jægerkorpset, Arktisk Kommando, Søværnet m.fl.

Ledige stillinger til reserven kan ses på www.forsvaret.dk/job under militære stillinger. Vil man søge om optagelse i Hjemmeværnet, findes mere information her www.vistillerop.dk

Særlige rådgivere i Forsvaret:

Oberst
Christian Herskind Jørgensen
– Forsvarschefens rådgiver vedrørende det internationale reserveofficerssamarbejde

Oberst
Peter Heering – Hærstaben

Kommandørkaptajn
Steen Gravers Nielsen – Marinestaben

Oberstløjtnant
Christian Jacob Flarup – Specialoperationskommandoen

.. og flere er på vej ved de øvrige myndigheder.

NY FORMAND:

SOLDATER SKAL IKKE VÆRE BANGE FOR AT MISTE DERES CIVILE JOB

Tidligere forsvarsminister Søren Gade er blevet formand for Interforce – en organisation som han spår travle dage, når Totalstyrkekonceptet for alvor bliver rullet ud.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

INTERVIEW

”Det kunne være rart, hvis det var mere reglen end undtagelsen, at virksomheder var medlemmer af Interforce. Nu er det selvfølgelig frivilligt, men derfor kan man godt gøre noget for at skubbe lidt på”.

Ordene tilhører Søren Gade (V), der som ny formand for Interforce sammen med Forsvarschefen, general Peter Bartram, skal stå i spidsen for en organisation, der siden 1999 har haft til formål at hjælpe soldater i deres civile arbejde.

Søren Gade er selv major af reserven, og han gør opmærksom på, at det kan være meget værd for virksomheder at drage fordel af de kompetencer, Forsvaret har udrustet de danske soldater med.

”Nu har jeg selv været en vildt og blodigt engageret reserveofficer i mange år, så jeg om nogen ved og kan forhåbentlig formidle, hvor stort engagement soldater kan bibringe til en virksomhed. For ikke at glemme den konstante faglige udvikling, man som reserveofficer er i og kommer tilbage til sin civile arbejdsplads med,” siger Søren Gade.

Reserven er en stor udfordring

Lige præcis personel af reserven bliver den store udfordring i fremtiden. Arbejdet med Totalstyrkekonceptet betyder, at Forsvaret i de kommende år får brug for et stigende antal soldater af reserven, og de skal i sagens natur have fri fra deres civile arbejde – formentlig i størrelsesordenen 27 dage om året. Det kræver et godt samarbejde mellem de civile virksomheder og Forsvaret. Også endnu bedre end der er i dag.

”Jeg oplever, at soldater, når de drager i krig, er næsten endnu mere bange for at blive fyret fra deres civile job end for de mange farer, de møder under udsendelsen. Sådan skal det jo ikke være. Når man drager i krig og risikerer liv og lemmer, skal man ikke også være bange for at stå uden job, når man kommer tilbage,” siger Søren Gade, der selv har været udsendt (som FN-observatør) i 12 måneder under den første golfkrig.

Venstre-politikeren erstatter forhenværende minister, Frode Sørensen (S), der er gået af efter seks år på posten. Søren Gade vil bruge sin erfaring både som officer og som tidligere forsvarsminister til at opfor-

dre sine Christiansborg-kolleger til at have Interforce med i tankerne, når der bliver taget forsvarspolitiske beslutninger.

”Jeg vil gerne bidrage med en viden, som forhåbentlig kommer til at betyde, at man tænker Interforce ind i de politiske beslutninger, man træffer. Jeg er ret sikker på, at det langt fra er alle politikere, der helt til bunds ved, hvad Interforce står for, og som tænker i alle muligheder for at gøre det nemmere at bruge Totalstyrkekonceptet.”

Netværk og benarbejde

Den nye formand ser Interforce anno 2016 som en organisation, der går på to ligeværdige ben. Dels står man med den vigtige opgave at optimere forholdene for medarbejdere i erhvervslivet, der ved siden af deres civile job har en tilknytning til Forsvaret. Og dels står man med den lige så vigtige opgave at få hjemvendte soldater godt integreret i samfundet efter en udsendelse.

For begge dele gælder det om at få virksomhederne aktiveret i endnu højere grad end i dag. Og der handler det om netværk og benarbejde, mener Søren Gade.

”Vi skal i endnu højere grad have virksomhederne ud at se de øvelser, reservepersonellet er med til at få til at fungere, så alle kan se, hvorfor det er vigtigt, at de bruger tid på Forsvaret. Og så skal vi have dem ud til veteranarrangementer. Selvom nogle kommer hjem med fysiske eller psykiske udfordringer, betyder det ikke, at veteranerne ikke kan bidrage til fællesskabet. Tværtimod. Vi kan blive mindet om, hvor heldige vi er i livet, og derfor måske også føler et større ansvar for at hjælpe de, som har udfordringer af den ene eller anden karakter,” siger Søren Gade og fortsætter:

”Når vi nu har folk, der er kommet til skade og måske skal starte forfra, er det vigtigt, at virksomhederne tager ansvar for praktik og skoleophold med videre. Jeg har stor respekt for det arbejde, min forgænger har gjort. Jeg kender om nogen til bagsiden af medaljen af at være udsendt. Omvendt er det også vigtigt at komme væk fra billedet af veteraner som ofre eller tikkende bomber. De fleste kommer heldigvis stærkere hjem, end de tog ud.” ■

SØREN GADE (V)

Formand for Interforce (2016)

Statsrevisor fra 28. juli 2015.

Direktør, Landbrug & Fødevarer, fra 2012 til 2014.

Forsvarsminister fra 24. april 2004 til 23. februar 2010.

FN-observatør, fra 1990 til 1991.

Cand.oecon., Aarhus Universitet, 1990.

Tjenestegørende officer ved Jydske Dragonregiment (p.t. major af reserven), Holstebro, fra 1983 til 1985.

Foto: Venstres pressetjeneste

Godt 1800 virksomheder støtter i dag Interforce, der blev etableret i 1999 og har en komité bredt sammensat af topchefer fra en række private og offentlige virksomheder, institutioner og organisationer.

Interforce er et samarbejde mellem forsvaret og civile private og offentlige virksomheder omkring Forsvarets brug af det frivillige personel.

Organisationens formål er at forbedre forholdene for disse mennesker, der står med både en militær og en civil forpligtelse, når forsvaret bruger de ”skjulte” ressourcer.

Forsvarschefen er militær koordinator og tidligere forsvarsminister Søren Gade er formand for Interforce-landskomiteén.

Nu kan sejlede få dækket deres rejseudgifter

GODTGØRELSE: Som tidligere beskrevet i Forsvarsavisen, har det hidtil været sådan, at en marinekonstabel, der sejler i Nordatlanten og bor på Bornholm, selv har skullet betale for rejse og ophold, når der er kursus i Frederikshavn, som er det faste tjenestested. Det er der nu en løsning på. Fremover kan medarbejdere, der indgår som en fast del af besætningerne i division 11 og 19 i 1. eskadre, og som ikke til dagligt har deres gang på det faste tjenestested, godtgøres for rejse og ophold. Medarbejderne kan godtgøres eventuelle udgifter til rejse og ophold, når de pålægges at gennemføre kurser for eksempel redningskurser på det faste tjenestested. Opfylder

medarbejderne umulighedskriteriet, har SKAT desuden anerkendt, at de vil kunne få dækket disse udgifter skattefrit. Umulighedskriteriet indebærer som hovedregel, at det ikke er muligt for medarbejderen at transportere sig fra hjemmet til kursusstedet, deltage i programmet og transportere sig hjem igen inden for samme dag. Forsvarsministeriets Personalestyrelse vil undersøge muligheden for at udbrede ordningen til andre medarbejdere, der - i lighed med medarbejderne ved division 11 og 19 - ikke har deres daglige gang på det faste tjenestested, når de pålægges at deltage i arbejdsgiverkrævede aktiviteter. ■

NÅR MILITÆRE LEDERE MØDER ERHVERVSLEDERE

Der er forskel på at føre i felten og lede en fabriksproduktion, men ledelseserfaringerne og udfordringerne er ret sammenlignelige. Det viser erfaringerne fra to Interforce-inspirationsmøder mellem Forsvarets ledelse og civile topledere fra både offentlige og private virksomheder, hvor personlig ledelse var på programmet.

AF KIM VIBE MICHELSEN
FOTO: ESSEN ZÖLLNER OLESEN

LEDELSE Udenfor er Den Kongelige Livgardes musikkorps trukket i blå, mens variationen af jakkesæt, spadseredragter og uniformer er større inde i teateret. Her i Størækassen, tidligere kendt som Det Kongelige Teater Nye Scene, har topofiger og civile ledere sat hinanden stævne for at få inspiration til at blive bedre ledere.

Dagen før havde lederlaget lige under – Next in Line – fået den store tur. I dag er det kun toppen. Årets emne er eksekvering gennem personligt lederskab med oplæg, rundbordsdiskussion og fremlæggelse – og erfaringsmassen med både offentlig, privat og militær ledelse er enorm.

”Jeg synes, at det er utroligt inspirerende. Arrangementet formår inden for meget kort tid at bli-

ve meget konkret og spændende. Og så er niveauet meget højt. Det er som leder utroligt interessant at høre andres erfaringer,” siger Jens Garly, der er brigadegeneral og chef for 2. Brigade.

Fra piratjagt til digitalisering

Ud over det overordnede emne er rammen for mødet to oplæg. Det første kom fra Frank Trojahn, der er kontreadmiral og chef for marinestaben. Han fortalte om sine personlige ledelseserfaringer og udfordringer fra ungdommen på mindre skibe til sin tid som skibschef på støtteskibet Absalon på piratjagt i Adenbugten. Der var både plads til et indblik i praktisk daglig ledelse og den lidt specielle militære del, hvor hurtige beslutninger om liv og død er en del af hverdagen.

Det andet oplæg kom fra André Rogaczewski, der er CEO og ejer af

Netcompany A/S, en milliardvirksomhed, som han har banket op fra bunden på 15 år. Netcompany A/S laver digitaliseringsløsninger og står blandt andet bag Borger.dk. André Rogaczewski fortalte om udfordringerne ved at lede en virksomhed i konstant vækst, skabe en virksomhedskultur i en ung virksomhed – en kultur, hvor medarbejderne er villige til at gå hele vejen. Her havde han søgt inspiration hos Forsvaret, som jo har medarbejdere, der i sidste ende vil dø for sagen.

Det er ikke nogen tilfældighed, at mødet foregår i Størækassen. Lokalerne er fast udlejet til Forsvaret, som bruger det som øvelokal for Den Kongelige Livgardes Musikkorps. Under det kunstfærdigt udsmykkede stukloft er akustikken fænomenal. Her er ingen højtalere og Madonna-mikrofoner. Talerne kan nemt trænge igennem ved egen kraft. Med det re-

lativt begrænsede antal deltagere er stemningen intim, og der kommer hurtigt gang i spørgelysten og debatten med de to oplægsholdere. Alt, hvad der bliver sagt, er fortroligt, og det bidrager selvfølgelig også til frimodigheden.

Handler overordnet set om reserven

Efter oplæggene er der rundbordsdiskussion. Hvert bord får et diskussionsoplæg og skal så præsentere det i plenum, hvor de andre så kan byde ind. Og der er tunge og svære emner på bordet, som mange af deltagerne selv pusler med i hverdagen.

Hvordan skaber man samklang mellem top og bund – synlig topleddelse – i kæmpe virksomheder, hvor toplederen ikke bare kan stille sig op på en ølkasse og tale til medarbejderne? Hvordan bruger man kodeks, politikker, mv. for at fremme kulturen? Hvordan leder

man bedst gennem andre? Spørgsmålene og buddene er mange, og problemstillingerne er som oftest de samme, uanset om virksomheden er offentlig eller privat, civil eller militær.

”Man kan afprøve sine erfaringer på andre og blive udfordret på, hvordan man gør tingene. Og det er interessant, at vi på mange måder slås med de samme opgaver på begge sider af hegnet mellem den militære og civile verden,” siger Jens Garly.

Det er andet år, at møderne kører, og selv om de konkret handler om ledelse, har Forsvaret også en anden agenda for samvirket med de civile virksomheder. Interforce-samarbejdet handler om at skabe relationer og forståelse for Forsvarets vilkår i civile virksomheder. Når de indgår i interforce, forpligter de sig også moralsk til at lave en intern politik om at give deres medarbejdere i reserven eller Hjemmeværnet fri til tjeneste og missioner. ■

DANSK F-16-PILOT:

MERE END BARE BOMBER

Han er 32 år og F-16 pilot. Sammen med Flyvevåbnets F-16-bidrag har han været udsendt til Tyrkiet for herfra at flyve missioner mod den islamiske terrorbevægelse ISIL.

AF EMMA RUDBECK / VFK

MISSION

Solen bager over Incirlik-basen i Tyrkiet. NØR stiger op i et F-16-fly ladet med bomber. Lige nu er der stille, men når NØR kommer i luften, er det mere turbulent. Gennem syv uger har NØR – som er et pilotkaldenavn – og syv andre F-16-piloter ydet støtte til styrker på jorden samt overvåget og bombet områder i Syrien og Irak, hvor ISIL befinder sig.

”Folk tror, at vi mest bomber. Men vi laver meget andet arbejde. Vi overvåger områder og tager en masse billeder, så vi hele tiden ved, hvad der sker på landjorden, og om ISIL flytter på sig. Det er egentligt det, vi laver allermost,” fortæller NØR.

Selv om F-16 bidragets opgave i Operation Inherent Resolve (OIR) ikke kun er at kaste bomber, så fylder det en del. Indtil videre er der fløjet 121 missioner og 181 bom-

ber (ved redaktions slutning 8. sept.) er blevet rettet mod fjendtlige køretøjer, mortérudstyr, tunge våben, bygninger og fjender. En mission, som langt fra er ufarlig.

”I al den tid, jeg har været i Flyvevåbnet, er det den her slags mission, vi har trænet til. Selvfølgelig har jeg overvejet, at det er farligt, men i alle situationer kan man se en mening med det. At redde andre mennesker fra ISIL giver mening og retfærdiggør vores arbejde,” lyder det fra NØR.

Når NØR ser noget usædvanligt eller potentielt fjendtligt på jorden, kalder han en amerikansk Joint Terminal Attack Controller over radioen og fortæller, hvad han kan se. Her fra kontakter den amerikanske kollega irakerne og den danske Red Card Holder i det danske overvågningshold på et luftoperationscenter i Qatar. Her beslutter Red Card Holderen (det team, der endeligt godkender målet, red.)

i samarbejde med en dansk militærjurist, om det er et legitimt mål. Når der bombes, efterstræber man at vise mest muligt hensyn til civile personer, køretøjer og bygninger.

”Vi gør alt, hvad vi kan for, at der ikke sker civile noget. Godkendelsesprocessen omkring bombning af et mål kan være lang, og vi flyver ikke bare ud og bomber noget. Det er betryggende for os, at der er så grundig en proces, som sikrer os mod fejl,” fortæller NØR.

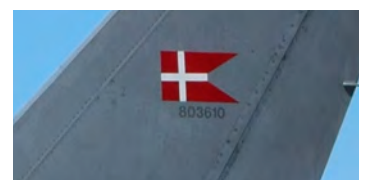
Fokuseret spænding

Med en drengedrøm om at blive ingeniør lå det langt fra i kortene, at NØR skulle blive F-16-pilot. Men da han som værnepligtig på Skive Kaserne så et par flyvemaskiner, ændrede planerne sig. Da NØR begyndte på uddannelsen som pilot, måtte familien forberede sig på, at der var en risiko for, at han i fremtiden skulle

sendes ud på missioner.

”Jeg tror, at det er værre for dem i Danmark, end det er for mig. De skal stadig passe hus og hund i deres vante hverdag. Når jeg er udsendt, ryger, jeg lynhurtigt ind i min rutine, hvor jeg bare er fokuseret og arbejder,” fortæller han. NØR vendte hjem fra sin tredje mission i juli. Han kan mærke en stor forskel på, hvordan de forskellige missioner har påvirket ham. Første gang var alting nyt, men denne gang faldt han langt hurtigere ind i arbejdsrytmen. På trods af at NØR nu er en erfaren F-16-pilot, så kan bulder og brag stadig have sin indvirkning.

”Jeg bliver aldrig rigtig bange, når jeg er oppe at flyve. Jeg bliver nok mere spændt, og det er en god måde at få det på, så jeg virkelig er oppe på dupperne. Det er godt, at jeg stadig har det sådan, da det er en alvorlig mission, som vi er på,” fortæller NØR. ■

DET DANSKE F-16 BIDRAG

Danske F-16-fly på Incirlik-basen i det sydlige Tyrkiet har siden den 17. juni 2016 været indsat i kampen mod ISIL.

Forsvaret bidrager med fire operative F-16-fly og tre i logistisk reserve.

Godt 110 soldater er udsendt på missionen. F-16-bidraget skal efter planen slutte i december.

På Forsvarets hjemmeside kan man hver uge læse i en mission update, hvor mange bomber, de danske F-16 har brugt.

SAGT & SKREVET OM
FORSVARET

Soldater fik nej til erstatning

”Det er svært at bevise, hvad der foregik på en bjergside i Kroatien. Veteranerne får en bevisbyrde, som de ikke kan løfte. De beskriver deres oplevelser, men får at vide: Det er ikke ubehageligt nok til, at vi tror på dig...”

Advokat Mads Krøger Pramming fra Ehmer Pramming Advokater om at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring i flere tilfælde har afslået at anerkende PTSD som erhvervssygdom med den begrundelse, at de pågældende soldater ikke har kunnet bevise at være i decideret fare.

Ugebrevet A4
12. september 2016

Drop Forsvarets Dag?

”Lige meget hvilket nummer jeg trak, ville jeg have endt i ’måske-kolonnen’. Den autoritære kvindelige sergent kunne nemlig berette, at vi er i den heldige situation, at der grundet et stort antal frivillige ikke er nogen, der de sidste to år er blevet tvunget til at aftjene værnepligt. Der er i øvrigt ikke udsigt til, at der bliver mangel på kvalificerede værnepligtige i fremtiden. Derfor er det også svært helt at forstå, hvorfor jeg en mandag morgen var nødt til at køre halvanden time til en kedelig grå barak i Herning (kasernen i min hjemby er lukket grundet besparelser) for at få tjekket min egnethed til lige netop værnepligt.”

Mathias Pedersen, gymnasieelev, skriver i et debatindlæg, at hans deltagelse i Forsvarets Dag var spild af tid, og at Danmark bør droppe det efter hans mening rigide, konservative og forældede sessionssystem.

Politiken
10. september 2016.

Uvidende soldater?

”Jeg synes da også, det kunne være genialt, hvis alle de soldater, vi sendte ud, havde en bachelor i centralasiatiske studier og et tilvalgsfag i islam, men det er bare som om, at de med de lange uddannelser og alle stempplerne i passet har andre prioriteter end at svede nede i sandkassen sammen med os andre.”

Niels Jespersen, cand mag i historie og tidligere udsendt har skrevet en klumme som svar på kritikken af, at danske soldater tog til Afghanistan stort set uvidende om landets kultur.

Information
9. september 2016

Niels Juel til eftersyn i Litauen

”Vores klare indtryk har været, at den politiske hensigt fra alle var, at danske værfter fortsat skulle have opgaverne med eftersyn på de danske krigsskibe. Andre lande har også givet opgaver med deres søværns skibe til deres egne værfter.”

Lars Fischer, teknisk direktør på Orskov Yard, er skuffet over at ordren på teknisk eftersyn af fregatten Niels Juel er gået til Litauen og ikke til et dansk værft.

Nordjyske Stiftstidende
9. september 2016

KLUMME

Af **Christian Brøndum**
journalist

Forsvar?
Så billigt som muligt

Forsvarsminister Poul Søgaard (S) kiggede på mig med sine store, lidt troskyldige øjne, da jeg spurgte ham, hvordan regeringen nåede frem til sit forslag til forsvarsbudget. Hans bølgede hår og fynske dialekt fik ham til at virke meget oprigtig, da han forklarede fremgangsmåden. Først finder regeringen ud af, hvilke opgaver Forsvaret skal løse. Opgaverne udspringer af truslerne mod Danmark og NATO. Dernæst finder regeringen ud af, hvad det så skal koste at bygge et forsvar, som kan løse de fastlagte opgaver.

Dengang debatterede man heftigt NATO-landenes løfte til hinanden om en årlig realvækst på tre procent i forsvarsbudgettet, som Danmark ikke ville leve op til.

Året var 1981, den Kolde Krig rasede, og jeg selv var en særdeles ung Berlingske-journalist på Christiansborg med blandt andet Forsvarsministeriet som arbejdsområde. Jeg troede på, hvad ministeren sagde. Fremgangsmåden lød jo logisk nok.

Med årene er jeg blevet klogere. Der er ikke nogen tæt sammenhæng mellem truslerne mod Danmark og NATO også forsvarsbudgettet i Danmark. Danmark er det eneste af de ni Østersø-lande, som har fortsat indhøstningen af den såkaldte ’fredsdividende’ - uberørt af Ruslands oprustning og aggressivitet over for naboer.

Meget grundig forskning i Danmarks forhold til NATO og forsvarsbudgetternes tilblivelse har dokumenteret, at det danske forsvarsbudget bestemmes af presset fra de øvrige NATO-medlemmer, især fra USA, og dernæst af Danmarks egen økonomiske situation og af indenrigspolitiske hensyn i øvrigt. Trusselsbilledet spiller en ubetydelig rolle. Sådan har det været, siden Danmark blev medlem af NATO i 1949. Dansk forsvar og adgangsbilletten til NATO’s kollektive sikkerhed skulle koste så lidt som muligt. Godt købmandsskab kan man sige. Men man kan ikke hævde, at Danmark gennem de snart 70 år som NATO-medlem har overopfyldt sin solidaritetsforpligtelse.

For et halvt år siden konkluderede regeringens ’udenrigspolitiske gransker’, ambassadør Peter Taksø-Jensen, i rapporten ’Dansk diplomati og forsvar i en brydningstid’, at “der er behov for at tilføre flere ressourcer til Forsvaret, for at Danmark fortsat kan bidrage solidarisk og troværdigt til Europas og dermed Danmarks sikkerhed.”

Da NATO-landenes regeringschefer i juli samledes til topmøde i Warszawa, fulgte den danske statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) op på Taksø-Jensens konklusioner med et løfte om flere penge i næste forsvarsforlig. “Det er regeringens ambition, når vi skal forhandle et nyt forsvarsforlig, der varer fra 2018 og fremefter, at vi da laver en realvækst,” fastslog statsministeren (Jyllands-Posten 9. juli 2016). Men regeringens ambition vil afhænge af landets økonomiske situation til den tid, tilføjede statsministeren. Det er altså den hjemlige økonomi og ikke opgaver, allianceforpligtelser eller trusselsbillede, der vejer tungest.

Senest har regeringen foreslået at bruge i alt 2,5 milliarder kroner frem til 2020, svarende til 800 millioner kroner om året, til en ’sikkerhedspakke,’ som skal styrke politiet, efterretningstjeneste, beredskab og forsvar. Fordelingen er ikke oplyst, ligesom det ikke er oplyst, om bevillingen skal forlænges ud over 2020. Men deles pengene ligeligt (det gør de næppe), bliver der årligt 200 millioner kroner til Forsvaret. Ifølge det oplyste skal ’sikkerhedspakken’ forhandles sammen med regeringens øvrige forslag i 2025-pakken i løbet af efteråret.

Forsvarsbudgettet udgør nu omkring 1,17 procent af BNP. Hvis Danmark skulle leve op til erklæringen om at løfte forsvarsbudgettet til 2 procent af BNP, som daværende statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) underskrev på NATO-topmødet i Wales i 2014, skal budgettet løftes med cirka 15 milliarder kroner.

Så stor en stigning er der kun få på Christiansborg, der drømmer om. En tilbagerulning af forsvarsbudgettet til niveauet før den store besparelse ved sidste forsvarsforlig i 2012 synes heller ikke realistisk, når man ser på størrelsen af den foreslåede ’sikkerhedspakke’.

I 1981, da jeg talte med Poul Søgaard, blev resultatet en realvækst i forsvarsbudgettet på 0,75 procent, eller under en tredjedel af NATO-målsætningen. Hverken aktuelt eller historisk er der grund til at forvente mere i dag. ■

Christian Brøndum har skrevet om forsvar i Berlingske fra 1998 til 1. marts 2016 og er nu partner i “DefenceWatch”.

Journalist Christian Brøndum. Foto: Privat

Tilskuere til Flagdag. Foto: KP Palle.

SØREN GADE HYLDEDE SOLDATERNE

I Aalborg var der nationalsang, taler, parade og et minuts stilhed på Flagdagen, hvor blandt andre en tidligere forsvarsminister holdt tale for soldaterne og deres pårørende.

AF KN SØREN EGEBAEK / TRR

PARADE På Gammel Torv i centrum af Aalborg havde godt 300 soldater fra Trænregimentet, Air Transport Wing samt Hærhjemmeværnsdistrikt Nordjylland taget opstilling til parade.

Herudover var der cirka 30 tidligere udsendte veteraner, der under paraden fik tildelt "Forsvarets medalje for international tjeneste 1948-2009".

Hærhjemmeværnsdistrikt Nordjyllands Musikkorps leverede musikken, og de mange faner fra diverse myndigheder samt soldaterforeninger pyntede flot på pladsen. Garnisonskommandant oberst Jess Møller Nielsen holdt tale til paraden, og til de mange borgere og gæster, der overværede paraden.

"Som garnisonskommandant er det mig magtpåliggende, at alle, der har ydet en indsats for Danmark – og deres pårørende – får den anerkendelse og respekt, som de fortjener. I Aalborg er det traditionen, at vi markerer dagen her på Gammel Torv," sagde han og fortsatte:

"Tilsammen repræsenterer soldater og pårørende mange tusinde mennesker, der alle har et dagligt liv i det moderne Nordjylland et eller andet sted imellem Skagen og Hobro. Og vi betragter Aalborg som vores storby."

Efter oberstens tale var der overrækkelse af medaljer til veteranerne, fællessang af nationalsangen samt ét minuts stilhed til at mindes og ære de faldne.

Dagens hovedtaler, tidligere Forsvarsminister og nuværende gruppeformand for Venstre, Søren Gade, takkede soldaterne:

"Tak til Danmarks udsendte og veteraner for deres indsats for Danmark, for deres mod og det ansvar, de tager for Danmark, og for at værne om Danmark og give et tryk til Danmark."

Søren Gade talte også om "bagsiden af medaljen": Om de personlige omkostninger en udsendelse kan have og om det store fokus, der er på veteranarbejdet på alle niveauer.

"Vores veteraner har kompetencer, færdigheder og styrker, der har været med ude under udsendelser i den store verden. De kan også blive til gavn og glæde for vores fælles samfund her i Danmark," sluttede Søren Gade.

Musikkorpsen, soldaterne, veteranerne, fanerne samt soldaternes pårørende marcherede derefter gennem Aalborgs gader, hvor mange tilskuere havde taget opstilling i det flotte sensommervej. Marchen sluttede ved Budolfi Kirke, hvor der var gudstjeneste ved Biskop Henning Toft Bro.

Det store arrangement blev afsluttet med en reception på Aalborg Rådhus, hvor der var lækre sandwiches med tilhørende drikkevarer. Flagdagen i Aalborg blev gennemført som et samarbejde mellem Aalborg Kommune, Budolfi Kirke, Soldaterforeningerne i Nordjylland samt Trænregimentet. ■

I Kuwait stillede C-130 bidraget op til holdfoto på flagdagen. Strømvognen i højre side af billedet viser, at besætningen er på vej ud på

I Vordingborg blev flagdagen markeret med musik, taler og afsløring af mindesten til ære for veteraner og til mindet om de, der har betalt den højeste pris. Efter afsløringen marcherede faner og veteraner til gudstjeneste i Vor Frue Kirke. Foto: Niels Brandt.

I Skive benyttede Ingeniørregimentet Flagdagen for L Forsvarets medalje for international tjeneste 1948-2009 til tilknytning til Ingeniørregimentet. Foto: Heri Hamme

Hærens Kamp- og Ildstøttecenter markerede Flagdagen – både på Varde Kaserne og på torvet, hvor billedet her

den næste mission. Foto: Forsvaret.

Danmarks Udsendte til at udlevere og til lokale veteraner og andre med er Niclasen.

for Danmarks Udsendte med salut er taget. Foto: Ole Tang.

På torvet i Varde uddelte Hærens Kamp- og Ildstøtte i samarbejde med Familienetværket børnemedaljer for at anerkende den indsats, børn har ydet på hjemmefronten under deres forældres eller søskendes udsendelse. Foto: Ole Tang.

Det danske hold i Irak er netop begyndt at træne 300 soldater fra det irakiske grænsepoliti, så der var ikke tid til en samlet parade på flagdagen. Men dagen blev markeret med grill i varmen. Her er det feltpræsten og chefsergenten, der griller bøffer og pølser. Foto: Presseofficer Thomas.

I Skive markerede Ingeniørregimentet Flagdagen for Danmarks Udsendte med parade, gudstjeneste og march gennem byen. Foto: Heri Hammer Niclasen.

Flagdagen for Danmarks Udsendte er en festdag med parader og uddeling af medaljer. Men også en dag, hvor man mindes de faldne. I Skive lagde Ingeniørregimentet kranse med mindemuren på Ingeniørkasernen og ved mindestenen for de tre ingeniørsoldater, der blev dræbt i Kabul i 2002. Foto: Heri Hammer Niclasen.

H.K.H. Kronprins Frederik og H.K.H. Kronprinsesse Mary til kransenedlægning på Kastellet. Foto: Emma Rudbeck.

MED BUSSEN TIL PARADE I KØBENHAVN

For ottende gang røg Dannebrog til tops på Flagdag for Danmarks Udsendte. Forsvarsavisen fulgte med de soldater, der tog turen fra Karup til København, hvor de skulle være med i paraden foran Christiansborg.

AF EMMA RUDBECK / VFK

BUSTUR Den blå bus brummer foran Air Control Wing på Flyvestation Karup. I de tidlige morgentimer stiger en flok klædt i Flyvevåbnets flotte stationsuniform M/72 om bord på turen til København. De skal hædres for deres udsendelse til Operation Inherent Resolve (OIR) i Irak, hvor de var en del af det danske radarbidrag.

Bagerst i bussen lyder morgenhæse stemmer, som i takt med endnu en kop kaffe vågner mere op. Foran har de side om side lukket øjnene for en ekstra lur. Jo nærmere, de kommer destinationen, jo mere liv bliver der i bussen. En ordner sine medaljer, en anden småbrokker sig over konceptet, mens en gruppe diskuterer, hvor aftensmaden skal indtages. Stemningen omkring Flagdag er blandet. Lone, der er flyverspecialist, mener, at dagen er helt på sin plads.

"Dagen er en anerkendelse, som vi får, hvor jeg føler, at vi har gjort en forskel for Danmark," siger Lone.

Bussen triller ind på et solbeskinnede Kastellet, hvor det vrimer med uniformerede soldater. Holdet fra Karup skal være æresvagter til kranselægning ved Monumentet over Danmarks internationale indsats efter 1948.

Uniformen bliver tjekket en sidste gang, og opstillingen bliver øvet. For femte gang bliver der rokeret om.

"Kig lige på jeres sidemand, og den, der står foran. Af sted med jer," kommanderer der.

Solen brager ned mod Forsvarets repræsentanter i mere end en time. De indbudte gæster finder deres pladser. Oppe på højen tager flere nysgerrige blikke del i festlighederne. En politieskorte triller Kronprinseparret ind på Kastellet, og kransenedlægningen går i gang.

"Pyyh. Jeg skal bare have de her sko af lige nu," siger en af Flyvevåbnets kvinder.

På vej mod Christiansborg Slotsplads får holdet et lille hvil. Rundt om i krogene bliver der sukket efter kolde øl og flade sko. Inden længe skal de igen stå klar til parade, hvor uniformerne tjekkes på ny, og en enkelt sandwich kastes indenbords i farten.

Sammen med resten af årets udsendte står radarbidraget klar til parade. Denne gang placeret i skygen, hvor de kan lytte til Forsvarschefens og Statsministerens taler.

"Tak, fordi I uselvisk kæmper for os. Vi siger på tragiske baggrund, at der er brug for jer", siger statsminister Lars Løkke Rasmussen.

Talerne har rørt dele af radarbidraget. Med familier og gode venner blandt gæsterne bliver der tid til eftertænkksomhed, inden de drager videre ud i Københavns gader.

"Nu skal vi hygge os, spise noget god dansk mad, og så skal vi lige på hovedet i seng," siger Lone. ■

Foto: Privat

DEBUTERENDE FORFATTER:

"VI MÅ IKKE GLEMME, AT VI ER EN MARITIM STORMAGT"

Sprogofficeren Christian Aziz har skrevet roman baseret på sine oplevelser ved Aden-bugten. Uden på nogen måde at ville gå Jægerbogen i bedene.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK

LITTERÆRT Den ene hovedperson, Thomas, er en clean cut sprogofficer med idealer og ambitioner. Den anden hovedperson, Abdi, er somalisk fisker uden de store fremtidsmuligheder – ud over at blive pirat. De to skæbner møder hinanden i Adenbugten, som Thomas bevæger sig mod ombord på støtte-skibet Absalon. Bogen 'En fremmed krydser dit spor' er skrevet af sprogofficeren Christian Aziz, der selv sejlede på Absalon i 2008. I bogen skildrer han livet ombord på skibet, der for ham er noget meget dansk.

"Vi har en stolt historie for sømandsfortællinger i Danmark. Det er godt stof, og det er en del af vores kultur. Sejladser er en vigtig del af vores historiske arv, og der er jeg måske lidt gammeldags, men det synes jeg ikke, vi skal glemme."

Når Christian Aziz ser Barack Obama rose Danmark og i øvrigt de andre nordiske lande for at være nationer, 'that punch above their weight', er det i hans øjne især på grund af søfartstraditionerne.

Igennem Suez

"Danmark står for måske 10 procent af al verdens transport til søs og en betydelig del af al containertransport. Og Mærsk har jo haft den kongstanke, som de desværre har været nødt til at gå på kompromis med, at der skulle være danske søfolk på danske skibe. Man sejler dog stadig under dansk flag. I mit netværk diskuterede man i lang tid lukningen af Kogtved Søfartsskole, og hvad det betyder for det maritime, og det er faktisk lykkedes mig at få med i bogen. I bund og grund er bogen fiktion, men jeg er glad for at få luftet nogle holdninger og præsentere læserne for noget fakta."

'En fremmed krydser dit spor' er da også fuld af beretninger om, hvordan det går til, når man for eksempel skal lodes gennem Suez-kanalen og forklaringer på, hvorfor det er vigtigt at kende til lokale skikke, hvis man skal anløbe en havn i løbet af ramadanen. På den måde bliver 'En fremmed krydser dit spor' et vidnesbyrd om dansk sømandskab, der møder verden. Men det var nu ikke ønsket om at skabe et dokumentarisk værk, der i sin tid var drivkraften for Christian Aziz' forfatterskab.

"Jan Guillou – uden at sammenligne mig med ham i øvrigt – skrev sine bøger om tempelriderne, fordi han blev træt af den måde, muslimer blev fremstillet på. På samme måde vil jeg gerne bidrage med indsigt om somaliere, som der tit er mange dårlige historier om. Det, man skal hu-

ske er, at dem vi kalder pirater, ser sig selv som 'havets frelsere', der har fået stjålet deres dyrebare fiskebestand af i-landsfiskere, fordi somaliere i modsætning til os ikke har kunnet håndhæve deres territorium. Man skal også som dansker vide, at somaliere slet ikke arbejder med eller forstår frihedsberøvelse. Forbrydelser kompenseres i form af erstatning, så lederne af de mange klaner benytter sig slet ikke af fængsler. Det er derfor ret grænseoverskridende, hvis man sætter en somalier i en celle. Sådan er det en helt anden kultur, som man er tvunget til at sætte sig ind i, og som jeg kender, fordi jeg har sejlet med somaliere, der fungerede som tolke. Og som jeg har stor respekt for. Vi hører meget om somaliere, men får aldrig at vide, hvem de egentlig er og hvordan deres klansamfund fungerer. Af samme grund fylder fortællingen om Abdi lige så meget som fortællingen om Thomas."

Råd fra admiralen

Selv om bogen er fiktion, forsøger den at ramme virkeligheden så godt som muligt. Det har dog aldrig været hensigten med den at afsløre noget hemmeligt. På den måde er den et andet produkt end den i sin tid meget omtalte Jægerbog, der ifølge Forsvaret indeholdt fortrolige oplysninger. Ej heller er 'En fremmed krydser dit spor' synderligt sensationsjagende. Selv om forlagsredaktøren ifølge Christian Aziz fandt passager, vedkommende gerne ville have haft pustet lidt op, har det været den nyslående forfatter magtpåliggende ikke at overdramatisere eller gøre bogen alt for kulørt. Af samme grund har han før udgivelsen vist bogen til kontreadmiral Frank Trojahn, der kom med konstruktive forslag, som faktisk er kommet med i bogen. Blandt andet tilføjede Christian Aziz et kapitel, der handler om den politiske proces forud for afsejling.

Lidt en lone rider

Selv om Christian Aziz tager udgangspunkt i en ung sprogofficers oplevelser, er hovedpersonen Thomas, fri fantasi. Men hans rolle eller opgave om man vil – at være ung reserveofficer, der pludselig skal begå sig sammen med en fasttømret enhed – kender Christian Aziz alt til. Det handler om både at kende sin plads og kæmpe for den.

"Man er lidt en lone rider. Du lever i høj grad på din diplomatiske sans eller mangel på samme. Og du skal være med både på broen, når skibschefen går gennem Suez, og som 3. mand over rælingen ved en skarp boarding sammen med SMI-holdet. Jeg var selv så heldig at have et introfor-

Forside fra bogen 'En fremmed krydser dit spor'

CHRISTIAN AZIZ

1981 født i Gladsaxe som søn af en koptisk far (kristen egypter) og dansk mor.

2000 Matematisk student, Nørre Gymnasium

2001 Uddannet kystlivredder

2002 – 2003 DUAL Purpose Officer, Maersk

2006 Folkeskolelærer med linjefag i matematik og idræt

2008 Sprogofficer med speciale i arabisk, premierløjtnant af reserven. Udsendt på Absalon.

2009-2013 Røde Kors Asylafdeling, lærer til feb. 2010, siden skoleafdelingsleder. Ansvar for undervisning, økonomi, personale og samarbejde med eksterne aktører (politikere, kommuner, internationale organisationer etc.)

2011 1-årig lederuddannelse i systemisk ledelse, Rambøll Management

2013 Røde Kors Asylafdeling, lærer til feb. 2010, siden skoleafdelingsleder. Ansvar for undervisning, økonomi, personale og samarbejde med eksterne aktører (politikere, kommuner, internationale organisationer etc.)

2013 Gladsaxe Kommune, Tøssproglærer/konsulent i arabisk.

2016 Forfatter til 'En fremmed krydser dit spor', som er udkommet på Forlaget Mellemsgaard

FORSVARET I TV-BØRNEHØJDE

Hver tirsdag bliver der i øjeblikket sendt 'NØRD i militæret' på DR's børne- og ungekanal Ultra.

Et tv-makkerpar fra 'Nørd' var i foråret rundt i både Hæren, Flyvevåbnet og Søværnet for at optage i alt seks programmer.

AF MORTEN JUST BRANDSTRUP / VFK

BØRNETV

I programmerne forklares de naturvidenskabelige principper bag især Forsvarets materiel, og det vises for eksempel på egen krop, hvordan man som soldat overlever i naturen, og ikke mindst hvordan Trænings- og Tilstandsprøven (TTP) klares i overlegen stil.

Store oplevelser

Programmerne skal formidle naturvidenskab på en fængende og forståelig måde til målgruppen, for de 8-12 årige. Og det har givet anledning til en del actionprægede optagelser rundt om i landet.

"Vi har fået en masse kæmpeoplevelser, og har jo fået lov til at prøve noget af det vildeste, der må være i Forsvaret. For mig var det mest nervepirrende øjeblik nok, da jeg sad på en sandstrand helt tæt på et Hercules-fly, der var ved at lande. Jeg skulle holde den ene markering, som piloterne bruger som pejlemærke, og det betød, at jeg var så tæt på, at vingespidserne var lige over mit hoved," siger Emil Nielsen, som sammen med sin bror Kåre Nielsen danner den naturvidenskabelige duo i 'NØRD'.

Mødte Forsvarets nørder

Selv om der var nervepirrende øjeblikke undervejs i optagelserne, der både fandt sted både

til lands, til vands og i luften, så var de civile nørder aldrig bange under de øvelser, de deltog i.

"Jeg har følt mig i meget trygge hænder i selskab med de soldater, vi fik lov til at arbejde sammen med. Men ingen tvivl om, at det har været nogle helt vildt fede oplevelser, vi har fået," siger Emil Nielsen, som var glad for at se, at også Forsvaret byder på nørder.

"Det har været en fornøjelse at få lov til at møde og arbejde sammen med så mange engagerede og dybt professionelle soldater. Og så er det fedt at opleve deres høje faglighed og den passion, de alle sammen havde for deres opgave. De var ægte nørder i ordets mest positive forstand." ■

løb med besætningen, hvor jeg fik lov at undervise dem i lokale forhold, hvilket betød, at jeg fra start kunne berettigede min tilstedeværelse, men det er ikke alle der har det. Du skal meget hurtigt finde ud af at gebærde dig i forskellige sfærer og være god til at stikke alle på næven."

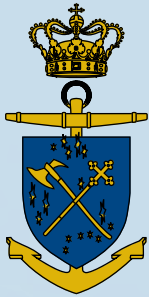
Den fælles kulturelle reference, der kommer af at være et lille land med søfartstraditioner kan være en fordel, når isen skal brydes, mener Christian Aziz.

"Der er en særlig jargon, som man har fordel af at kende til. For eksempel kender alle filmen 'S/S Martha', som man med fordel kan citere fra, for eksempel, hvis nogen beder om ressourcer, der ikke umiddelbart er adgang til. 'Tror du, det er Ørstedsværket?' kan vise sig at være det bedste svar, man kan komme med", smågriner Christian Aziz.

I forbindelse med tilblivelsen af bogen har Christian Aziz haft masser af tid til at tænke over, hvad der fik ham til selv at gå ind i Forsvaret og ende med at blive udsendt. I bund og grund handler det om at prøve sig selv af men også om værdier, som styrkes eller måske endda skabes i Forsvaret.

"Jeg har undervist mange officerer, som er både nygifte og vandkæmmede, som jeg også selv var, da jeg tog ud med Absalon. De har ikke mistet troen på det gode, og de har måske heller ikke oplevet de store svigt eller set deres illusioner briste. Man tror på, at man skal opføre sig ordentligt og være tro mod dem derhjemme og de værdier, man er sat i verden for at håndhæve. Jeg kan godt se tilbage på mig selv, som jeg var for 10 år siden og tænke: Du var sgu lidt naiv." ■

Tekst: Martin Finnedal, VFk i samarbejde med Operationsstabens J3 og J5.

SÅDAN BLIVER EN MISSION TIL

Se video

Forsvarsavisen samler op på processen forud for Absalons afsejling mod Libyen og frem til skibets hjemkomst.

FASE 0

Foråret 2016 – international sondering

Der er rester efter et kemisk våbenprogram i Libyen, og landets ledelse gør FN opmærksom på, at man har brug for at få de kemiske stoffer fjernet og destrueret. Bekymringen går på, om de falder i hænderne på for eksempel ISIL. FN sender følere ud til mulige samarbejdspartnere, der vil kunne tage til Libyen og hente de kemiske stoffer, herunder også til Danmark. Det danske forsvar har tidligere og med stor succes transporteret kemiske stoffer ud af Syrien, og fra dansk side forholder man sig derfor positivt til FN's henvendelse.

Forsommer 2016 – international henvendelse

Den FN-relaterede Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW) har nu officielt meddelt Danmark, at man kan få behov for transport af kemiske våben fra Libyen med henblik på destruktion. Forsvaret får til opgave at undersøge, hvilke militære muligheder, man har til rådighed for at løse en eventuel mission.

Juli – 1. Stabsmøde

Operationstabens J5 er – som altid med internationale missioner - overordnet leder af planlægningen. Planlægningen gennemføres i ramme af en etableret operativ planlægningsgruppe (OPG).

Juli - Militære muligheder

Værnsfælles Forsvarskommando afleverer en beskrivelse af militære muligheder til Forsvarsministeriet.

FAKTA OPCW

The Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW) er en organisation, som arbejder med fjernelse af kemiske våben. Både i form af internationale forbud og i form af decideret bortskaffelse. 192 stater, heriblandt Danmark, er medlemmer af organisationen, som i egenskab af bortskaffende kapacitet udelukken- de arbejder på FN-mandat. OPCW laver selv aftaler med relevante firmaer om destruktion. OPCW modtog i 2013 Nobels Fredspris.

FASE 1

Juli - Bemyndigelse

Forsvarsministeriet bemyndiger Værnsfælles Forsvarskommando til at iværksætte de militære overvejelser for, hvordan en mission kan sammensættes.

Juli - Møde med de faglige organisationer

Som en del af processen mødes J5 med de faglige organisationer med henblik på at varsle om forhold og vilkår foranlediget af den mulige opgave. Formændene fra de relevante faglige organisationer deltager i dette møde.

Juli - 2. Stabsmøde

J5 har som planlæggende instans stadig førertrøjen i OPG-arbejdet. Missionen får et navn: Operation RECLIB (Operation for removal of chemicals from Libya).

12.-15. juli - Militær anbefaling og udarbejdelse af Operationsplan

Billedet af en eventuel forestående mission bliver stadig klarere. Repræsentanter for opgaveløsere (under ledelse af J5) mødes for at skrive den militære anbefaling og operationsplanen (OPLAN). Den militære anbefaling skal ses som en validering af den oprindelige militære rådgivning (de militære muligheder). Som en del af forberedelsen deltager J5 m.fl. i et stort antal møder nationalt og internationalt i Haag, Rom og Tunis.

22. juli – Vedtagelse af resolution i FN

FN's Sikkerhedsråd vedtager en resolution, der støtter arbejdet med fjernelse af Libyens kemiske våben. Da OPCW kun agerer på baggrund af en FN-resolution, kan OPCW's Executive Council nu mødes, og endeligt beslutte at støtte Libyens forespørgsel. Dette betyder samtidig, at der er internationalt mandat til en eventuel dansk mission.

Uge 31 - Aflevering af militær anbefaling

Den endelige militære anbefaling afleveres af Forsvarets øverste ledelse til regeringen og danner grundlag for udarbejdelsen af et beslutningsforslag til fremlæggelse i Folketinget

8. august – 3. Stabsmøde

Her afklares de sidste spørgsmål i forhold til en decideret operationsplan (OPLAN), der efterfølgende udarbejdes og sendes til godkendelse hos chefen for Operationsstaben.

FAKTA STABSMØDERNE

På Forsvarsministeriets bemyndigelser har Operationsstabens J5 haft ansvaret for planlægningsprocessen. Under planlægningen har Marine staben, Hærestaben, Flyver staben, Specialoperationskommandoen, Forsvarsakademiet og Forsvarets Sundhedstjeneste forestået undersøgelse af opstilling samt uddannelse af enheder og enkeltpersoner. Forberedelserne er støttet af Forsvarsministeriets Personalestyrelse og Forsvarsministeriets Materiel og Indkøbs-

styrelse. Marine staben koordinerer alle forhold vedrørende samlet missionsspecifik uddannelse. Samtlige stabsmøder er holdt i en snæver kreds af hensyn til operationssikkerhed, diplomatiske hensyn, samt kommercielle hensyn (det vil blandt andet for OPCW være nødvendigt at skulle lave kontrakter med civile firmaer, der kan håndtere affaldet). Der er i planerne blandt andet medtaget forhold vedr. bl.a. sikkerhed og trusselsbilleder, diplomatisk og juridisk hjemmel på opgaveløsningen,

kontraktforhold til fx reservepersonel og sprogofficerer og generel klargøring af skibet. Det er desuden her, man har diskuteret detaljer, som hvorvidt Absalon skulle have erstattet den sædvanlige Lynx med en EH-101 (som var det, man endte med at gøre). Det er desuden på stabsmøderne, det er blevet besluttet at sige ja tak til Storbritanniens tilbud om at levere et landgangsskib som støtte til missionen. Behovet eksisterer, da der i Middelhavet er mange flygtninge, som man i tilfæl-

de af nødsituationer ville være tvunget til at tage sig af. Denne opgave ville eksempelvis briterne støtte med grundet andre mandater i forhold til eksempelvis EU og forsvarssamarbejdet her. Der har på stabsmøderne været arbejdet med to muligheder på samme tid. Enten skulde Absalon indgå (som oprindeligt planlagt) i SNMG 2 eller indgå som Danmarks bidrag til missionen i Libyen. Der er i planlægningsarbejdet blevet arbejdet med begge planer samtidig.

FASE 2

17. august – 1. behandling i Folketinget.

Regeringens beslutningsforslag (det politiske mandat til missionen) førstebehandles i Folketinget. Folketingets politikere har mulighed for at stille spørgsmål til både udenrigsministeren og forsvarsministeren. Samtlige af Folketingets partier er positive overfor beslutningsforslaget.

17. august – Absalon sejler

Absalon sejler fra Frederikshavn for at indgå i SNMG 2. I sidste øjeblik erstattes en defekt kanon med en tilsvarende fra søsterskibet Esbern Snare.

19. august – 2. behandling og endelig beslutning

Folketinget 2. og sidstebehandler beslutningsforslaget, der vedtages enstemmigt. Forsvarsministeriet bemyndiger på den baggrund Værnsfælles Forsvarskommando til at gennemføre Operation RECLIB. Den forberedte operationsplan færdiggøres endeligt af J5 (planlægning) og overdrages til J3 (udførelse).

24. august-25. august – Rendez vous samt generalprøve

Absalon, transportskibet ARK Futura samt et engelsk flådefartøj mødes ud for Catania, Sicilien. Absalon og ARK Futura samler de sidste forsyninger op samt påmønstrer de sidste medlemmer af besætningen, der er fløjet hertil fra Danmark. I Catania gennemføres – selvfølgelig efter aftale med de lokale myndigheder - en komplet gennemgang af operationen, som den vil komme til at foregå få dage senere. Commander Task Group, flotilleadmiral Torben Mikkelsen, melder herefter full operational capability. Styrken fortsætter mod Misratah.

27. august – Anløb af Misratah

ARK Futura anløber Misratah kl 9.00 lokal tid. I alt 23 containere med rester af kemiske kampstoffer tages ombord efter at være blevet gennemlyst ved hjælp af mobile container-scannere på havnen – såvel udstyr som personale har SKAT stillet til rådighed. Containere køres direkte ombord på ARK Futura, der er et såkaldt ro-ro-skib (roll on, roll off). Omkring klokken 18.00 afgår ARK FUTURA fra havnen.

31. august - Detachment

Konvojen passerer Gibraltar, hvor det engelske flådefartøj forlader styrken. ARK Futura og Absalon fortsætter mod destinationen.

5. september – Ankomst ARK Futura

ARK Futura ankommer til destinationen, Bremen i Tyskland. Her læsses de 23 containere af den 6. september. Tyskland overtager nu ansvaret for at fragte containerne til den endelige destruktionsfacilitet.

6. september – Hjemkomst Absalon

Absalon ankommer til Frederikshavn for her at gøre klar til næste mission. Absalon afgår samme dag for at blive en del af NATO's stående styrke i Middelhavet. Operation RECLIB er succesfuldt gennemført.

NÅR GRÆSSET ER GRØNT PÅ BEGGE SIDER AF HEGNET

Linjeofficer Michael Lund valgte at afgang fra Forsvaret, fordi mulighederne i det civile var for spændende. Det grønne trak imidlertid stadig, og det civile blev kombineret med en rådighedskontrakt. Nu er han tilbage på fuld tid i international tjeneste. Mød oberstløjtnant Michael Lund, der er stabschef for Joint Training and Evaluation Centre i Georgien.

TRE HURTIGE

Har du kunnet bruge din civile baggrund i dit nuværende job?

”Jeg er vant til at lede ledere på flere niveauer, og jeg ser ikke den store forskel i arbejdsmetoderne; om det er i en civil virksomhed eller i en militær organisation. Så længe man bare husker, at kommandoforholdene ofte ser lidt forskellige ud.”

Hvordan er det at komme tilbage til Forsvaret efter at have været ude?

”Jeg elsker det! Jeg ser hver eneste dag frem til at komme i gang med de spændende opgaver.”

Kunne du tænke dig at komme tilbage til Forsvaret i en fast stilling?

”Det er bestemt en mulighed. Men et skridt ad gangen. I første omgang har jeg nu sagt ja til at forlænge min stilling i Georgien frem til næste sommer.”

AF JEANETTE SERRITZLEV. FOTO: PRIVAT.

RUNDTUR

Siden februar har Michael Lund gjort tjeneste ved Joint Training and Evaluation Centre (JTEC) i Georgien. Her er han stabschef for det nyetablerede kamptræningscenter, som blev officielt indviet i efteråret 2015. I det samarbejder NATO-officerer og over 300 georgiske officerer og befalingsmænd om træning og uddannelse af georgiske enheder, NATO-enheder samt andre regionale enheder.

”Min opgave har mange retninger, men grundlæggende går det ud på at få de forskellige afdelinger til at arbejde effektivt sammen og i samme retning,” fortæller Michael Lund om arbejdet på en georgisk militærbase lidt uden for hovedstaden Tibilisi.

Der anvendes højteknologisk instrumenteret felttræning, simulation og ikke mindst simuleret stabstræning på brigadeniveau. En af de store samarbejdspartnere,

som også er en del af JTEC, er de amerikanske styrker i landet. Deres primære opgave i JTEC er p.t. uddannelsen af de georgiske bataljoner til tjeneste i Afghanistan.

”Det mest udfordrende ved stillingen er at få tingene til at hænge sammen i forhold til de ressourcer, der er afsat. Vi er fire til fem NATO-officerer i en stab, som er normeret til flere end 10. Vi er kommet langt, men jeg ser meget frem til at modtage en fuld stab i løbet af de kommende måneder,” lyder det fra Michael Lund.

De første nye officerer fra NATO- og PfP-lande (Partnership for Peace) kommer til JTEC i løbet af sommeren.

Forlod Forsvaret i 2003

Michael Lund er uddannet linjeofficer, men forlod Forsvaret i 2003 til fordel for en karriere på den anden side af hegnet. Trangen til de grønne udfordringer hang

dog ved, og i 2012 tegnede han kontrakt som reserveofficer.

”Jeg har savnet det militære arbejde rigtigt meget. I de første år efter Forsvaret var de civile udfordringer dog alt for spændende til at tænke så meget over den militære verden. På det tidspunkt var det blot gode minder. Senere blev savnet dog for stort, og jeg valgte derfor at få en reservekontrakt som stabsofficer ved et lokalforsvarsafsnit (afsnit i den regionale føringsstruktur under totalforsvarsregionerne, red.).”

Senere opstod så denne mulighed i Georgien på fuld tid, som Michael Lund ”på ingen måde kunne sige nej til.”

Jobbet ved JTEC var i første omgang kun for seks måneder, men i samråd med familien har Michael sagt ja til forlængelse. Til august bliver enkeltmandsmissionen udvidet med hustru og søn, som følger med til Georgien for det næste år.■

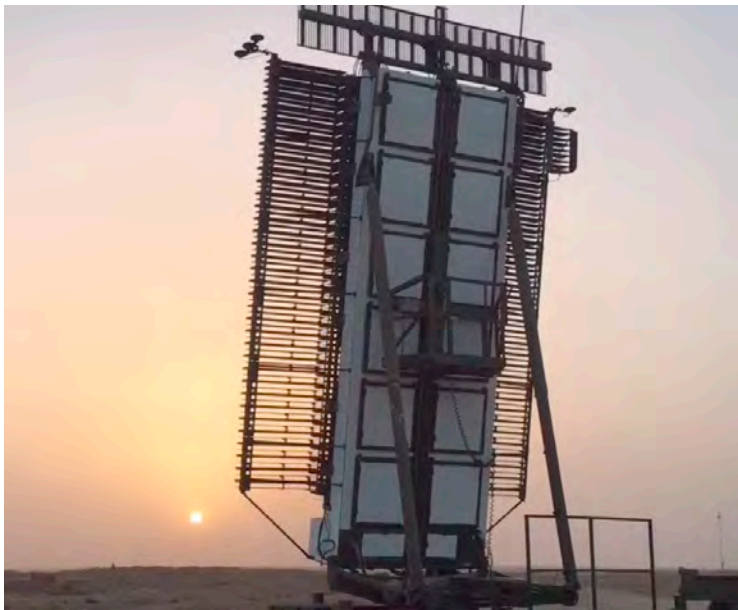
JOINT TRAINING AND EVALUATION CENTER

JTEC står for Joint Training and Evaluation Center og er et initiativ fra Wales-traktaten i 2014, hvor i alt 13 projekter inden for kapacitetsopbygning af Georgiens væbnede styrker - Defence Capacity Building (DCB) - blev besluttet. JTEC er ét af de 13 projekter og det første projekt, der er overgået fra planlægningsfasen til driftsfasen.

JTEC gennemfører instrumenteret træning (feltøvelser med laserduelsystemer) af georgiske enheder (kompagnier, bataljoner og frem mod 2019 op til brigadeniveau). Den instrumenterede felttræning kombineres med simuleringssystemer og computerstyret stabstræning.

JTEC gennemfører også planlægning af øvelsesaktivitet i Georgien med NATO-lande og partnere.

BRANDVARM RADAR SKIFTER KULØR

I Irak er det varmt. Rigtig varmt. Faktisk er det så varmt, at den danske radar udsendt i Operation Inherent Resolve var begyndt at klage over arbejdsforholdene. Men et snedigt påfund fik radartemperaturen ned.

AF **ATLE LIST JOHANSEN** / AIR CONTROL WING

OVEROPHEDNING

Varmen i Irak har bogstaveligt talt fået den danske radar op i det røde felt. Dagstemperaturer på over 50 grader har fået alarmklokkerne hos Operation Inherent Resolves udsendte til at ringe. Elektronikken i computerkabinetterne må nemlig ikke overophede.

"Softwaren til radaren er indstillet til at lukke ned, når det bliver over 55 grader i kabinettet. Og nu her med solen, der bager, har vi været helt oppe at måle temperaturer på 65 grader inde ved elektronikken. Så det har været problematisk," siger seniorsergent Mikael, der har været driftsleder på radaren.

Nedbrud ved 65 grader

Overophedning er nemlig et reelt problem for elektronik. For hvis temperaturen bliver for alt for høj, vil de skrøbelige kredsløb i værste tilfælde brænde sammen. De 65 grader er dog ikke nok til, at radarens elektronik bryder sammen, men hvis man ikke er opmærksom på, at temperaturen stiger, kan der opstå problemer. For eksempel anbefales det, at computeren hjemme i dagligstuen ikke på noget tidspunkt kommer over 70 grader.

"Det er ikke noget, der er farligt. Det er en advarsel. Selvfølgelig må det ikke blive alt for varmt, men et par ekstra grader er inden for sikkerhedsmarginerne. Vi har både snakket med Flyvestation Skrydstrup, som har radaren til daglig, og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse for at finde en løsning," forsikrer Mikael.

Teknikkerne i Skrydstrup og de

udsendte i Irak har lagt hovederne i blød og er kommet på en noget speciel løsning: Radaren skal have nye klæder! Ved at sætte en kridhvid folie på radaren reflekterer den langt flere af solens stråler og bliver derfor ikke lige så varm.

"Nu her efter et par dage kan vi se, at temperaturen ligger omkring fem grader lavere end før, og med en ny softwareopdatering, der hæver loftet, før vi begynder at få advarsler, betyder det nu, at det skal helt op og blive 15 grader varmere, inden vi løber ind i problemer igen."

Indpakning af radar

Men sådan en radar er ikke nem at få pakket ind, og det tog da også en hel arbejdsdag at få iklædt radaren den nye folie.

"Der var heldigvis ikke så meget vind, da vi satte folien på. Ellers havde det været noget af en opgave med alt det sand og støv, når den ene side af folien er et stort stykke klister," indrømmer Mikael.

Så nu står der en meget hvid – men relativt kold – radar på basen i Irak og overvåger lufterummet. Det er Mikael ganske tilfreds med.

"Jeg synes, at projektet her er et glimrende eksempel på det gode samarbejde i Flyvevåbnet. Vi havde et problem som udsendte, og selv om vi er langt væk, fik vi snakket med Skrydstrup, og de kom så med en snarrådig løsning, som vi har fået på plads," siger han.

Når radaren kommer hjem til Danmark til et hovedeftersyn skal det vurderes, om den nye folie skal blive et permanent tiltag, eller om radaren skal holdes i den mere klassiske mørkegrønne farve. ■

NORGE HAR INDFØRT VÆRNEPLIGT FOR KVINDER

Foto: Julia Kalvik

En større bruttotrup af soldater vil give flere folk at vælge imellem og dermed større konkurrence om job i Forsvaret, mener norsk kontreadmiral.

AF **MARTIN FINNEDAL** / VFK

REKRUTTER

Hver tredje 19-årige værnepligtige i Norge er nu kvinde. Det er resultatet af ny lovgivning, som blev besluttet i 2013 og er blevet implementeret her i august 2016.

Hvis man er født i 1997 eller senere og kommer igennem session, har man værnepligt og kan blive indkaldt på fuldstændig samme vilkår som mænd. Er man kvinde og er født før 1997 og kommer gennem session, må man selv bestemme.

Resultatet er, at de værnepligtige, som netop er blevet indkaldt, består af 26 procent kvinder. Blandt de 19-årige er andelen 32,7 procent kvinder.

Ifølge oberstløjtnant Lena Kvarving, gender advisor i den norske forsvarsstab, betyder det, at andelen af kvindelige værnepligtige i det norske forsvar pr. 1. august er 10 procent større end før 1. august, hvor man 'kun' havde værneret for kvinder. I øvrigt ligestem i Danmark.

Ønsket er, at mange af også de kvindelige værnepligtige får en karriere i det norske forsvar.

"Vi oplever en stigning i antallet af kvinder, der søger uddannelse i Forsvaret, og vi har en forventning om, at flere værnepligtige kvinder betyder endnu flere kvinder, som ønsker sig en karriere i Forsvaret. Det bedste, vi kan gøre for at fastholde

dem, er at være en professionel og inkluderende organisation, som er konkurrencedygtig i forhold til civile virksomheder samtidig med, at man i Forsvaret får mulighed for at være en del af noget, der er større end en selv. I det norske forsvar er kerneværdier som respekt, ansvar og mod vigtige, og for at blive den bedst mulige arbejdsplads arbejder vi kontinuerligt med holdninger, etik og ledelse."

Tilkomsten af kvinder i det norske forsvar ventes faktisk at øges så meget, at man kan ende med at få lidt af et luksusproblem.

Det fortæller kontreadmiral Elisabeth Natvig i et interview med Norges største avis, Aftenposten.

"Det bliver nu vanskeligere at komme ind i Forsvaret. Vi bliver nødt til at afvise endnu flere, som er både motiverede og kvalificerede," siger hun til avisen og fortsætter:

"Det bliver spændende at se, hvordan dette kommer til at virke i praksis. Hvis vi ikke er gode til at håndtere denne udfordring, risikerer vi at få et negativt omdømme," siger Elisabeth Natvig.

Interessant for Danmark

I Danmark følges udviklingen i Norge med interesse. Det oplyser specialkonsulent i Forsvarsministeriet, Stefan. Specialkonsulenten oplyser, at antallet af kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår har været stigende set over en

årrække. Det har samlet set betydet, at flere kvinder er blevet ansat i militære stillinger, efter de har benyttet sig af værneretten. Udviklingen går dog langsomt, og der er særlige udfordringer i forhold til at fastholde kvinderne, efter at de har benyttet sig af værneretten.

"Derfor arbejder vi kontinuerligt med, hvilke muligheder der er for at øge Forsvarets rekruttering og senere fastholdelse af denne målgruppe," siger Stefan.

I Norge har indførslen af værnepligt for kvinder ikke givet uforudsete problemer. Oberstløjtnant Lena Kvarving gør opmærksom på, at man trækker på mange års erfaring med kvinder, som frivilligt aftjener deres værnepligt. Hverken egnethed eller motivation har været et problem.

"Vi er i den fordelagtige situation, at vi kan vælge blandt de bedste og mest motiverede i og med, at vi ikke har brug for alle, som pr. definition er værnepligtige. Vi indkalder kun så mange, som vi har brug for, men der er mange flere, der er egnede." ■

Forsvarsministeriet indbyder til Mangfoldighedsseminar 5. oktober 2016 9.30-16.30 på Ryges Kaserne, Fredericia. Der vil være oplæg fra interne og eksterne oplægsholdere.

www.danishdefence.dk/Mangfoldighedsseminar-2016

NYT CENTER FOR LUFTOPERATIONER

Forsvarsakademiet fik før sommerferien et helt nyt Center for Luftoperationer, som skal undervise og holde trit med den nyeste udvikling inden for området. Centerets chef, major Karsten Marrup, fortæller her om det nye center og dets opgaver.

AF THOMAS JERICHOW / FAK

INTERVIEW *Hvorfor skal Forsvarsakademiet have et center for luftoperationer?*

”Center for Luftoperationer er Forsvarsakademiets (FAK) videns- og kompetencecenter inden for luft-, rum- og cyberooperationer. Vi er sammen med centre for de øvrige værn en del af Institut for Militære Operationer, og vi har ansvaret for al undervisning i regi af FAK på luft-, rum- og cyberområdet. Der er på den måde skabt et entydigt Point of Contact, når der er behov for vores støtte til FAK-uddannelser med videre. Vi støtter selvfølgelig også gerne andre uddannelser og lignende i det omfang, vi kan.”

Hvad ser du som den vigtigste udvikling i luftoperationer de kommende år?

”Der er heldigvis hele tiden nye tiltag, ny teknologi og dermed nye måder at gøre ting på, der kræver, at vi hele tiden følger med i, hvad der sker – både herhjemme og ude i verden. Flyvevåbnets samarbejde med Specialoperationskommandoen og hele Special Air Operations-området er i en rivende udvikling. Danmarks eventuelle deltagelse i NATO’s missilforsvar og forhåbentlig en introduktion af en eller anden form for missilluftforsvarskapacitet ligger også inden for vores interesseområde – også selv om det eventuelt bliver kapaciteter i Søværnet.

Introduktionen af F-35 kommer til at ændre vores opfattelse af, hvad et kampfly kan og skal – herunder hvordan vi kan ar-

bejde sammen med styrker på landjorden og støtte dem med den udvidede sensorkapacitet. Udviklingen af lasere er også et område, der bliver spændende at følge. USA har allerede udviklet en kapacitet til at skyde droner ned med og har også gennemført forsøg med angreb mod jordmål. Sjette generationskampflyet forventes ikke kun at benytte de typer våben, vi kender i dag, men i høj grad også at benytte sig af lasere. Sidst men ikke mindst så er cyber det nye sort, og det kommer til at spille en rolle for alle – ikke kun i regi af luftoperationer.”

Der tales meget om Joint Operations (værnsfælles operationer) for tiden. Hvordan ser du Flyvevåbnet arbejde mere sammen med de andre værn i de kommende år?

”Der er i bund og grund ikke noget af det, der vedrører luftoperationer, der ikke er joint – det er i hvert fald meget lidt. Hvorvidt det så skal være joint i en dansk kontekst eller joint i en combined kontekst kommer jo helt til at afhænge af, hvilke opgaver der skal løses. Specialoperationer er et godt eksempel. Flyvevåbnet har lige sendt en C-130 til Operation Inherent Resolve (OIR) for at støtte vores specialstyrker. Det er et joint dansk bidrag i en international kontekst. Det er også Flyvevåbnet, der har modtaget og skal løse opgaver med de nye MH-60 Seahawk helikoptere i regi af Søværnet – det er også joint. Og på sigt vil F-35 også indgå i Joint Operations på en anden måde, end vores kampfly hidtil har gjort. Faktisk vil jeg godt gå så vidt og po-

Faktisk vil jeg godt gå så vidt og postulere, at det ikke er Flyvevåbnet, der får nye kampfly – det er Forsvaret

major
Karsten Marrup

chef
Center for Luftoperationer

stulere, at det ikke er Flyvevåbnet, der får nye kampfly – det er Forsvaret.”

Hvad bliver Center for Luftoperationers vigtigste fokusområder de første år?

”Det bliver udviklingen af diplomuddannelserne til de tre værns officersuddannelser, herunder især Flyvevåbnet, som er største aftager af vores ekspertise. I den sammenhæng skal vi også sikre, at vores del af uddannelserne sikres den fornødne dokumentation til gen-akkrediteringen. Herudover ligger der forsknings- og formidlingsopgaver. Jeg håber meget på, at en af vores medarbejdere får mulighed for at starte et Ph.d-projekt op i løbet af efteråret. Endelig må vi ikke negligere, at vi også skal holde os skarpe på den pædagogiske udvikling. Selv om de fleste af os har en del erfaring med de tidligere officersuddannelser, så er der alligevel stadig en del nye ting i forhold til diplomuddannelsen og videreuddannelseskurserne, som vi skal være skarpe på.”

Hvordan vil Forsvaret mærke, at det har fået et Center for Luftoperationer?

”Jeg håber på, at man kan se det på uddannelsernes kvalitet. At der er en sammenhæng og progression mellem uddannelserne på de forskellige niveauer. Jeg tror på, at man vil kunne se det i mediebilledet, hvor vi allerede er blevet eksponeret en del, og så håber jeg på, at vores forskning ikke kun bliver relevant for Forsvarsakademiet og vores uddannelser men også andre steder i Forsvaret.”■

Helikoptersimulator indviet

SIMULATOR: Endnu et delprojekt i Seahawk-anskaffelsen blev afsluttet i august, da Helikopter Wing Karups nye simulator blev indviet. Simulatoren skal gøre det muligt at træne Seahawk-besætninger i alt fra nødprocedurer til komplicerede taktiske missioner. Simulatoren er den første "Full-Motion" simulator i Forsvaret, og der kan trænes under anvendelse af alle helikopterens sensorer, kommunikationssystemer og missionssystemer. Der kan trænes i scenarier i Danmark, Færøerne, Grønland og internationale operationer. Kommandør Kim B. Meier, Kapaci-

tetsansvarlig Luftsystemer i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, der er ansvarlig for hele Seahawk-projektet, modtog på forsvarrets vegne simulatoren fra US Navy (repræsenteret ved Aida Matta, Program Director for International Programs) og overdrog den herefter til oberst Uffe Holstener-Jørgensen fra Flyverstaben i Værnsfælles Forsvarskommando, der afslutningsvis overdrog denne til den egentlige bruger; Helikopter Wing Karup repræsenteret ved fungerende chef oberstløjtnant Henrik R. Kanstrup.

Foto: Helikopter Wing Karup

LILLE BOMBE - STOR EFFEKT

De danske F-16 har fået et nyt lille våben i arsenalet

GBU-39 har den egenskab, at den kan glide meget langt ved hjælp af vinger som slås ud efter separation fra flyet, og dermed kan den ramme mål på stor afstand. Det er dog mest noget, der anvendes mod lufttrusler, som det er hensigtsmæssigt at nedkæmpe på lang afstand. Bomben er GPS-styret, hvilket betyder, at den ikke er anvendelig mod mål i bevægelse.

TEKST OG FOTO: RUNE DYRHOLM / VFK

SDB Da danske F-16-fly 15. juni igen blev sat ind mod ISIL, havde de for første gang et nyt værktøj med. Small Diameter Bomb eller bare SDB er navnet på en ny 250 pounds bombe, der, som navnet antyder, er en hel del mindre end de gængse flybomber på 500 eller 2000 pund, der hidtil er blevet anvendt af de danske fly under operationerne i især Libyen og Irak.

SDB har man sin vægt på 117 kilogram - heraf godt 17 kilogram sprængstof - blandt andet den fordel, at der er plads til fire af

dem på en enkelt våbenstation, hvor der ellers kun er plads til én af de større bomber. Flyene kan derfor i princippet bære op til otte GBU-39, som er bombens tekniske betegnelse, og det giver en naturlig fordel i et missionsområde med mange mindre mål. Indtil videre har det været den våbentype, de danske fly har anvendt hyppigst under den igangværende udsendelse.

"Der er ikke ret mange lande ud over USA, der råder over GBU-39, og derfor er det ofte os, der bliver trukket på, når der kun skal bruges begrænset sprængkraft til

et givent mål", forklarer F-16 piloten MYS, der selv har deltaget i kampene. Han forklarer, at det ikke er piloten selv, der bestemmer, hvilket våben, der skal anvendes i en given situation, men at det styres centralt af en koordinator, som har et samlet overblik over alle de våbentyper, der er til rådighed i området på det aktuelle tidspunkt.

I et scenarie som det aktuelle i Syrien og Irak vil en GBU-39 i mange tilfælde være det foretrukne våben, for når det drejer sig om mål som køretøjer, kampstillinger og krigere i det åbne land, er der ikke behov

for de store bomber, der indeholder fra 87 kg og op til 429 kg sprængstof. Samtidig er GBU-39 så præcise, at de også kan anvendes til mål inde i tæt bebyggede områder.

"Vi har brugt dem til at ramme ind i bygninger på størrelse med et almindeligt rækkehus uden at nabohuset har lidt skade, så det øger vores muligheder for at angribe mål, vi ellers ikke kunne af hensyn til folgeskader på omgivelserne. Bomben lever simpelthen lettere op til de krav, der er opstillet for, hvornår et mål må angribes med en flybombe, forklarer MYS. ■

Foto: Ann Outzen Flyvevåbnets Fototjeneste Nord

LAUGE KOCH OVERDRAGET TIL FORSVARET

Se video

LAUGE KOCH

Lauge Koch var geolog og polarforsker og deltog blandt andet i 1916-18 som geolog og kartograf på 2. Thule-ekspedition, hvor han kortlagde en del af Nordgrønlands fjordområder og foretog geologiske undersøgelser.

I 1920-23 ledede han Jubilæumsekspeditionen, hvor han som ung mand blot ledsaget af nogle grønlandske slædekørere gik rundt om Peary Land og kom hjem med betydelige resultater.

I 1926-27 og 1929 var Koch i Østgrønland, og 1931-34 ledede han den stort anlagte Treårsekspedition til Østgrønland, hvor fly for første gang blev anvendt til kortlægning og geologisk rekognoscering.

Lauge Koch kortlagde store dele af den østgrønlandske fjordzone - et kortmateriale som anvendes den dag i dag.

(Kilde: Gyldendal, Den Store Danske)
Foto: Arktisk Institut.

AF RUNE DYRHOLM / VFK

DÅB

Traditionen tro blev skibet, som først og fremmest skal operere i Arktis, opkaldt efter en af Danmarks store grønlandsfarere og denne gang tilfaldt æren geologen Lauge Koch.

For 1. Eskadre, som skal betjene skibet, betyder det både afslutningen af en æra og begyndelsen på en ny.

"Med indfasningen af det tredje inspektionsfartøj tager vi det sidste kvantespring fra kutterne på Grønland, som var bundet til de indre farvande i dårligt vejr. I forhold til kutterne er inspektionsfartøjerne naturligvis også langt større, mere stabile, har længere udholdenhed og har bevæbning og

en helikopterplatform, der gør, at de nærmest kan operere globalt, selvom den primære arbejdsplads bliver farvandene omkring Grønland."

Det fortæller kommandør Lars H. Hansen, der er chef for 1. Eskadre.

Det nye medlem af Knud Rasmussen-klassen adskiller fra sine to søsterskibe på flere områder, fortæller eskadrechefen.

"For menigmand vil der ikke være den store forskel at se, men vi har selvfølgelig brugt de sidste syv års erfaring med de to andre enheder, og det betyder, at vi har skiftet dele hist og her, og lavet lidt om på konfigurationerne. Lauge Koch har også fået udstyr ombord til at lave søopmåling, og er bedre indrettet, så det nemmere kan la-

de sig gøre at tage forskningsprojekter med ombord. Det betyder, at der er en række opgaver, vi kan løse ved siden af de primære, som er suverænitetshåndhævelse, fiskeri-inspektion, eftersøgning og redning samt øvrig støtte til civilsamfundet."

Selvom Lauge Koch nu er sejldueligt og officielt indgår i Søværnets tal, så går der efter planen endnu et års tid, før det kommer til at løse opgaver omkring Grønland. Skibet er endnu ikke indrettet med alt det militære udstyr og systemer, som gør det i stand til at operere i Arktis. Det er en opgave, som Forsvarets Hovedværksteder varetager i den kommende tid og som er estimeret til at tage op imod 12.000 mandetimer. ■

MED NIELS JUEL PÅ ØVELSE:

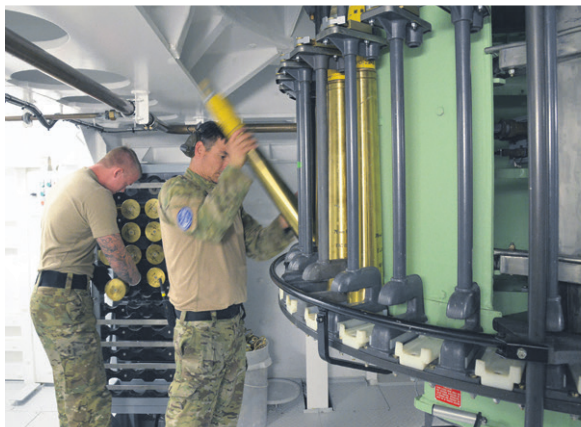
TIL ANGREB PÅ BORNHOLM

Se video

Orlogskaptajn Kim Skjødt er godt tilfreds med øvelsen. Han er næstkommanderende på Niels Juel.

Fra den 2. til den 15. september afholdes den tilbagevendende øvelse Northern Coasts. Og det er ikke småting, der sættes i værk, når et af Søværnets skibe går fra havn.

TEKST OG FOTO: IDA SUHR BIRKEMOSE / VFK

ØVELSE

Når fregatten Niels Juel drager på øvelsen Northern Coasts i Østersøen, er der 127 mand om bord, der hver i sær spiller en vigtig rolle. Både under den 13 dages øvelse og i hverdagen om bord på et skib, der både skal agere arbejdsplads og hjem for den store besætning.

Northern Coasts er en øvelse, hvor europæiske militærskibe træner kamp mod fjendtlige fly, skibe og ubåde. I dette års scenarie prøver en koalition bestående af to lande at overtage Bornholm. Det er de to danske skibe, Niels Juel og inspektionsskibet Vædderen, der prøver at overtage solskinsøen, hvilket betyder, at de skal kæmpe mod NATO.

"Øvelsen er god, fordi den træner kamp og samarbejde med andre nationer. Niels Juel skal snart på uddannelse i både Neustadt og på FOST (Flag Officer Sea Training, red.) i England, så al øvelse er et skridt på vejen," siger næstkommanderende på Niels Juel, orlogskaptajn Kim Skjødt.

Fjendtligt fly i sigte

"Tally two - inbound - rød 50 - wings dirty,!" bliver der råbt fra manden med kikkerten

på broen. Han har opdaget et fjendtligt fly, der nærmer sig Niels Juel.

Beskeden ryger hurtigt videre til vagtchefen, der sørger for, at informationen når helt ned i operationsrummet (o-rummet), hvor de omsætter information til handling.

O-rummet (operationsrummet, red.) har allerede set flyet på radaren, men de ved nu, at flyet fysisk kan ses, og at det er bevæbnet. De har inden da forsøgt at få kontakt til flyet for at opklare, om det er fjendtligt.

"Vi kalder op flere gange, men flyet svarer ikke, og dets opførsel er mistænkeligt. Det er nu, vi skal tage beslutningen om, hvorvidt vi skal engagere flyet med kanonerne," siger orlogskaptajn Sune Lund, der er operationsofficer på fregatten Niels Juel.

Flyet er helt sikkert fjendtligt. Der gives tegn til at kanonerne skal affyres. Det sker i o-rummet med et tryk med foden på en pedal.

Revolvermagasinet lades

Nede i bunden af fregatten ligger der ammunition i store mængder. Da der kommer en ny melding fra o-rummet, denne gang om et skib og ikke et fly, bliver revolvermagasinet på kanonen nu ladet med 20 styks brisantgranater.

"Beredskabsstilling rød 90. Ladet og

sikret," lyder meldingen fra seniorsergent Andreassen, der er våbenteknisk befalingsmand. Nu er det op til o-rummet at beslutte, om der igen skal affyres. Det skal der.

Andreassen har egentlig haft 14 år ude af Søværnet, men han er glad for, at han søgte tilbage til skibene igen i 2010.

"Jeg har været med til at hente Niels Juel på værftet i julen 2011, så jeg kender skibet rigtig godt, og jeg synes, det er en fornøjelse at få lov til at arbejde med de unge mennesker," siger Andreassen.

Danmark er øvelsesplanlægger

Med om bord på Niels Juel er også tolv mand fra Søværnets Taktiske Stab. De har arbejdet hårdt de seneste par måneder, da det i år er Danmark, der står for planlægningen af Northern Coasts.

Tyskland 'ejer' øvelsen, men rollen som planlægger går på skift mellem fire nationer - Danmark, Sverige, Finland og Tyskland.

"Alle enheder kender programmet og øvelserne til og med den 10. september. De efterfølgende fem dage skal kampen udspille sig, og ikke engang os i STS (Søværnets Taktiske Stab, red.) ved, hvem der vinder," siger orlogskaptajn Brian Ottesen, der er chef for planlægningssektionen ved STS. ■

Skibet er ladet med wienerschnitzel, chokolademousse og nybagte rundstykker

Uden mad og drikke duer helten ikke. Det gælder også Søværnets helte, der får serveret morgenmad, frokost og aftensmad på skibet. Desuden er der også noget sødt til eftermiddagskaffen og natmad til dem, der er længe oppe.

Om bord på Niels Juel er der fire kokke og en baker, der arbejder i næsten døgndrift på at servicere den yderligere besætning.

Det dufter af chokoladecake i kabyssen, for klokken er 15:00, og eftermiddagskagen er netop færdigbagt. Tre kokke står allerede over aftensmaden, der igen i aften byder på to retter. Henholdsvis skaldyr og gullasch.

"Til en typisk omgang aftensmad bruger vi mellem 23 og 30 kg kød. Medmindre det er stegt flæsk, så bruger vi 50 kg - og det er stadig ikke nok," siger kok og TMG-gast, Duus.

Det kan berettes, at både skaldyr og gullasch blev spist op, så besætningen er klar til de næste mange dages øvelser og udfordringer.

Garder Kasernen Høvelte

FORSVARET KAN ÅRLIGT SPARE 46 MILLIONER KRONER PÅ BYGNINGER

Med **Operation Kvadratmeter** vil Forsvaret udnytte sine kontorer, undervisningslokaler og depoter bedre. Med en bygningsmasse på knap en million kvadratmeter er der nemlig mange penge at spare.

AF MARTIN SÆRMARK-THOMSEN / FES

OPTIMERING

Rundt omkring i landet ejer eller lejer Forsvaret bygninger, der kun bruges i perioder, eller som har tomme eller dårligt udnyttede lokaler. Men nu skal det være slut med tomme depoter, undervisningslokaler og kontorer samt med bygninger, der kun bruges få dage om ugen. Derfor har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse iværksat Operation Kvadratmeter. "Opration Kvadratmeter skal gøre os skarpere på den måde, vi anvender vores bygninger på. Vi vil væk fra halvtomme bygninger, der skal varmes op, forsynes med vand, el og varme, og som skal rengøres og

vedligeholdes," siger direktør i Forsvarsmi-
nisteriets Ejendomsstyrelse, Hans J. Høyer. En af metoderne er at sælge eller udleje de bygninger, der kan tømmes. Det kan også være, de skal lægges i dvale eller rives ned.

Penge ned i egen lomme

I 2015 var udgifterne til drift og vedligehold af Forsvarets bygninger 545 millioner kroner, og en nyligt gennemført budgetanalyse peger på, at der ligger en besparelse på 46 millioner kroner om året ved at optimere på anvendelsen af de kvadratmeter, Forsvaret råder over. De penge kan gøre nytte andre steder ifølge viceforsvarschef Per Ludvigsen.

"De kroner, vi kan hente på drift og vedligehold ved at anvende vores bygninger og kvadratmetre så effektivt som muligt, kan vi beholde i Forsvarets pengekasse. Det er vigtigt og har stor værdi, for de penge kan så anvendes til de operative enheder og deres opgaveløsning," siger generaløjntanten.

Rejseholdet på besøg

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har udpeget fire etablissementer, der skal fungere som afprøvningssteder for, hvordan Operation Kvadratmeter skal forløbe. De fire etablissementer får besøg af et rejsehold, der i dialog med styrelsens driftsområdechefer og de lokale brugere ser på

FAKTA

En analyse af Forsvarets bygningsanvendelse peger på, at der er overskudskapacitet på kontorer, depoter og undervisningsfaciliteter på mellem 15% og 30%. Alene på kontorlokaler er der en overskudskapacitet på 46.000 m².

Operation Kvadratmeter kan føre til besparelser på fire forskellige måder.

Salg

Hvis en bygning sælges, tjener Staten pengene på salget af bygningen, men den besparelse, man opnår på ikke at skulle betale ejendomsskat, drift- og vedligehold til bygningen, tilfalder Forsvaret.

Nedbrydning

Rives bygningen ned, er det forbundet med en omkostning i første omgang, men fremover vil Forsvaret ikke have udgifter til bygningen.

Udleje

Hvis bygningen udlejes, skal der stadig betales ejendomsskatter, drift og vedligehold, men udgifterne vil være dækket helt eller delvist ind af lejeindtægten.

Dvale

I dvaletilstand skal stadig betales ejendomsskatter og foretages nødvendigt vedligehold, men der spares på energiforbruget og udgifterne til at holde bygningen kørendet. Dvale er den mindst attraktive model, da den giver den mindste besparelse.

mulighederne for at udnytte bygninger og kontorer bedre. I samråd med brugerne lægger man derefter en plan for, hvordan man kan gøre udnyttelsen af de eksisterende faciliteter bedre.

Operation Kvadratmeter startede i juni i år på Aalborg Kaserner og Flyvestation Aalborg, efterfulgt af Høvelte og Vordingborg. Efterfølgende arbejdes med de øvrige etablissementer frem til udgangen af 2020.

"Det er en operation, der skal løses i fællesskab af alle i Forsvaret, og jeg har forventning om, at vi hjælper hinanden med at stramme op og rykke sammen, så vi kan frigøre midler til mere krudt og flere kugler," siger viceforsvarschef Per Ludvigsen. ■

LEDIGE LEGATER

Af følgende legater er et antal legatportioner ledige:

- **Fælleslegatet for Hærens befalingsmænd og deres slægt.**
- **Søværnets Fælleslegat.**
- **Kontorchef i Marineministeriet Thomas Frederik Leopold Brun Cold og hustru Elise Margrethe Armgaard Cold, født Svendsens Legat.**
- **Kaptajn, Kgl. Hofvinhandler Lorentz Christian Petersens Legat for officersdøtre og officersenker.**
- **Oberstløjtnant Steinmanns Legat.**
- **Hofråd David Amsel Meyers Legat.**
- **Generalmajor von Ohmes Legat.**
- **Kommandørinde Olivia Rothe, født Kirsteins og tidligere afdøde ægtefælle kommandør Andreas Bjørn Rothe's Legat.**
- **Oberst Franz Wilhelm Albrecht von Schnitters Legat for officersdøtre.**
- **Kaptajn Harald Balduin Julius Reinwald og hustru Laura Sophie Margrethe Reinwald, født Langkildes Legat.**

FORSVARSMINISTERIETS
PERSONALESTYRELSE

Ønsker du at søge et legat, skal du bruge ansøgningsskemaerne, som du finder på HR-portalen på internettet: www.medarbejder.forsvaret.dk. Brug søgeordet 'Ledige legater' eller klik på linket under 'Aktuelt'. Du kan også henvende dig til kaptajn Christian Aarhus på tlf. 728 19107.

Ansøgninger skal sendes som brevpost eller mail og skal være Forsvarsministeriets Personalestyrelse i hænde senest 15. oktober 2016.

Du finder yderligere instruktion for fremsendelse af legatansøgninger i ansøgningsskemaerne.

SKAGERAK BLEV ILDDÅBEN FOR S-61

Den 7. september 2016 var det 50 år siden, at passagerfærgen **Skagerak** på dramatisk vis forliste ud for Hirtshals. Flyvevåbnets nu pensionerede redningshelikopter Sikorsky S-61 spillede dengang en nøglerolle i indsatsen for at redde alle i land.

Se video

Skagerak har fået slagside. På hver side af færgen flyver Forsvarets Sikorsky S-61 redningshelikoptere og er klar til at redde passagerer. Foto: M/S Museet for Søfart.

AF THORBJØRN FORSBERG / VFK

MÆRKEDAG

Klokken har passeret 05:30 den 7. september 1966, da færgen M/F Skagerak kaster fortøjningerne og forlader havnen i Kristiansand med kurs mod Hirtshals. Det blæser kraftigt. Om bord på færgen er 144 personer med udsigt til en hård tur på havet. Men ingen kunne have forudsagt, hvad der kom til at ske.

Skagerak er kun omkringt et år gammel på dette tidspunkt. Skibet skulle være afsejlet fra Norge klokken 01:30, men kaptajnen udsatte tidspunktet for at se vejret lidt an. Passagererne er derfor allerede kommet på plads, og mange sover i køjerne, da kaptajnen vurderer, at det er tid til at stævne ud. Det bliver dog en brat opvågning for de fleste, da de når Ok-sø Fyr ved fjordens udmunding cirka tyve minutter senere. Her er voldsom søgang, og vinden er gået fra kuling til stormstyrke.

Agterporten er væk

Bølgerne slår ubønhørligt mod skibet. De når en højde på 10-15 meter. Kaptajn Dvergsnes hører et brag og sender sin styrmand ned for at se til vogndækket, hvor den må konstatere, at halvdelen af agterportens 16 ton tunge skydedør er blevet slået itu. Vandet stiger, færgen begynder at krænge. Maskinmesteren melder om vand i maskinrummet.

SOS-signalet bliver sendt, og den vagthavende på redningscentralen modtager det klokken 11:37. Passagerer og besætning bliver beordret på dækket og får redningsveste på, inden de skal i redningsbådene. På land bliver i alt fem S-61 Sikorsky redningshelikoptere fra Eskadrille 722 beordret i luften.

U-279 er første helikopter ved Skagerak. Man må se i øjnene, at en traditionel redningsaktion med at sende redderen ned til redningsflåderne ikke lader sig gøre under de dårlige vejrforhold. Derfor er det op til passagererne selv at få redningsselen på, når helikopteren bevæger sig ned mellem bølgedalene med få sekunder til at stige igen inden næste bølge.

Stor redningsindsats

S-61'erne flyver i pendulfart mellem Lønstrup Flyveplads og Skagerak med de nødstedte. Området bliver også eftersøgt for folk i vandet og for at kunne konstatere, hvilke redningsflåder der stadig har mennesker om bord.

Ud over de danske helikoptere er også omkring 50 skibe på vej efter at have modtaget SOS-signalet, herunder en hel flåde af fiskekuttere og deres modige besætninger fra Hirtshals. Der er også fly fra både Norge, Sverige og Tyskland i området.

Efter en hel dags kamp for skibets kaptajn og de sidste ni besætningsmedlemmer for at hol-

de Skagerak flydende må de til sidst erkende, at skibet ikke står til at redde. Klokken 18.20 forlader det sidste besætningsmedlem skibet, og klokken 19:35 lander den sidste helikopter på Lønstrup flyveplads. Klokken 20:10 går Skagerak til bunds. ■

FAKTA

Alle 144 ombordværende blev reddet i land.

Ét menneskeliv gik tabt, da en 35-årig nordmand døde efter chok og hjerteproblemer.

Fem besætningsmedlemmer fik tildelt den sjældne Medaljen for Udmærket Lufttjeneste, og andre priser og legater er blevet givet til enkeltpersoner og til Eskadrille 722.

Ved søforhøret i Norge kommer det frem, at ikke alle lukkeanordninger ved den smadrede port var på plads.

Vraget blev aldrig bjærget og ligger stadig omkring 9 km ud for Lønstrup Strand.

Læs mere i bogen **"Sikorsky & Eskadrille 722"** af Alex Schou Jensen: <http://veterania.dk/Sikorsky-og-Eskadrille-722>

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

WISENT

Vægt: 54 tons
Længde: 8.2 meter
Tophastighed: 65 km/t
Hestekræfter: 1.000

KØRETØJERNES REDNINGSMAND

Som en del af besætningen på bjærgningskøretøjet Wisent er overkonstabel af 1. grad, Ole Piil Ohlsen, klar, når uheldet er ude.

AF EMMA RUDBECK / VFK

BJÆRGNING

En kampvogn er kørt godt og grundig fast i mudderet. Så meget, at den ikke selv kan komme fri. Derfor bliver Forsvarets helt egen vejhjælp tilkaldt. Et 54 tons tungt, panseret bjærgningskøretøj kommer rullende.

Oftest, når Ole Piil Ohlsen rykker ud, er det Forsvarets egne køretøjer, som er kørt fast eller er hava-

ve et grundlæggende kendskab til alle køretøjer, som vi skal hive op. Og det er alligevel en slat," siger Ole Piil Ohlsen.

Et skrummel i forklædning

Ved første øjekast ligner et Wisent-køretøj mest et kluntet monstrum, men ved nærmere inspektion gemmer den på flere hemmeligheder. Inden i er der plads til en fører, en redder og kommandør. På køretøjet er der monteret to maskingeværer og bagerst et kamera. Det bruges, når det er for farligt for Ole at komme ud på jorden. Igennem kameraet kan han orientere sig og koble sig på og bjærge det andet køretøj.

"Den kan rigtig mange fede ting. Den kan trække op til 108 tons, og så har den en 30 tons kran. Det gør, at den lige kan løfte tårnet af en kampvogn, som vejer 21 tons. Men så er den også presset til det yderste," fortæller Ole Piil Ohlsen. For halvandet år siden blev Ole Piil Ohlsen bjærgningsredder på Holstebro Kaserne. Et job fyldt med uforudsigelighed.

"Der er aldrig to opgaver eller dage, der er ens. Det er virkelig sjældent, at en kampvogn sætter sig fast på samme måde. Det er derfor, mit job er så spændende," fortæller Ole Piil Ohlsen. ■

OLE SPØRGER:

Hvad laver en terminalhjælper?

Spørgsmålet

Hvad laver en bjærgningshjælper?

reret. Enkelte gange kommer køretøjet på tur til civile opgaver, hvis hverken Falck eller Dansk Vejhjælp har kapacitet til at klare opgaven.

"Nogle dage har vi absolut ingenting at lave. Andre dage kan vi køre fra den ene opgave til den anden. Det svinger meget," fortæller Ole Piil Ohlsen.

Når der er langt mellem udrykningerne, bliver dagene brugt på uddannelse og vedligeholdelse af køretøjerne. Derudover er personel og køretøjer tit lånt ud til andre enheder, når de er på øvelse, fordi de ikke selv har køretøjer til at bjærge.

"Det fede ved at være bjærgningsredder er fagligheden. Vi skal ha-

NYE TAKTISKE LÆRINGSVIDEOER

Et samarbejde mellem Hjemmeværnsskolen og Hærens Sergentskole har resulteret i en række nye læringsvideoer, der har til formål at understøtte undervisningen bredt i hele Forsvaret. Videoerne blev tilgængelige den 7. juli på fels.dk.

AF SIGNE THIM / HVS

LÆRING

Initiativet til de nye videoer skal findes i Hjemmeværnsskolens Udviklingssektion, hvor man længe har fulgt den rivende udvikling på fjernundervisningsområdet, som på flere og flere uddannelsesinstitutioner går i retning af e-læring, læringsvideoer, flipped classroom og webinarer.

I forbindelse med en opdatering af befalingsmandsuddannelserne i Hjemmeværnet var der et ønske om at højne niveauet i fjernundervisningen og at lægge sig tættere op ad Hæren. Dette blev startskuddet til et nyt værnssælles samarbejde på tværs af myndigheder internt i Forsvaret.

”Ved at få Hærens Sergentskole med i samarbejdet sikrer vi et højt fagligt niveau i videoerne og ensretter vores uddannelse med resten af Forsvaret, så uddannelse og samarbejde i fremtiden bliver nemmere,” siger kaptajn Peter Hartvig, projektleder for produktionen af læringsvideoerne og ansat på Hjemmeværnsskolen.

Stor efterspørgsel

På Hærens Sergentskole mærker man, at der er stor interesse for de nye videoer.

”Videoerne bliver allerede nu brugt i stor stil. Der er rigtig stor efterspørgsel på dem, og jeg ved fra Jyske Dragonregiment (JDR), at de også bliver brugt på Hærens Basisuddannelse (HBU),” siger seniorsergent Mikael D. Knipschildt, der til daglig underviser i gruppeførervirke og taktik på Hærens Sergentskole (HSGS) og figurerer som instruktør på nogle af videoerne.

Videoerne kan støtte op om skriftlige befalinger og visualisere det reglementariske indhold på en helt ny måde, man ikke har kunnet vise før.

”Det er rent ud sagt et skidegodt værktøj, der giver sergenteleverne en grundlæggende forståelse allerede inden undervisningen, og vi kan

dermed spare noget teori-tid,” siger Mikael Knipschildt.

Også han er positiv over for samarbejdet med Hjemmeværnsskolen.

”Det er det bedste match af kompetencer. Vi kommer med den militærfaglige ekspertise, og Hjemmeværnsskolen har stor erfaring med fjernundervisning.”

Releaseevent og Oscar-show

Videoerne blev frigivet og præsenteret den 7. juli ved et release event i form af et ’Oscarshow’ på Hjemmeværnsskolen, hvor både viceforsvarschef generaløjtnant Per Ludvigsen, chefen for Hjemmeværnet generalmajor Finn Winkler, chefen for Hærens Sergentskole oberstløjtnant Peter Nielsen og chefen for Hjemmeværnsskolen oberst Jens Sund var til stede sammen med repræsentanter fra blandt andet Forsvarsakademiet, Hærens Officersskole, Hærens Kampcenter og Jyske Dragonregiment. Og der var positive tilkendegivelser fra mange sider over det nye produkt og den alternative måde at præsentere det på.

”Det er fantastisk at se denne form for samarbejde på tværs i Forsvaret. Jeg håber, at man fremover vil udnytte de kompetencer og erfaringer, der ligger bag produktionen af disse videoer,” udtalte en begejstret Per Ludvigsen efter prisuddelingerne.

Hvad er næste skridt?

I uge 44 begynder Hjemmeværnsskolen optagelserne til første modul af en række videoer med Hærens Officersskole (HO).

På HO benytter man sig allerede af flipped classroom, hvor eleverne har mulighed for at forberede sig inden undervisningen og på den måde optimere den læring, der sker i klasselokalet. Videoerne er det næste skridt i udviklingen, og samarbejdet giver mulighed for at drage nytte af både Hjemmeværnsskolens erfaring med læringsvideoer og skaber flere muligheder designmæssigt. Dette gør det

muligt at tilgodese flere læringsstile.

”Vi kan se, at det giver et højere niveau i undervisningen og en bedre forståelse blandt eleverne, at de har haft en mulighed for at få gennemgået stoffet inden undervisningen,” fortæller kaptajn Lars Ole B. Nielsen, der er en del af Institut for Militære Operationer, og varetager undervisningen i taktik på HO.

”Videoerne giver også en mulighed for at genopfriske stoffet på en let tilgængelig måde, når man for eksempel har været i gang som delingsfører i et år.”

Ud over samarbejdet med Hærens Sergentskole og Hærens Officersskole planlægger Hjemmeværnsskolen også optagelse af videoer med Hærens Kamp- og Ildstøttecenter (støttet af Jyske Dragonregiment) samt Søværnets Skoler i efteråret.

Alle videoer vil løbende blive opdateret i takt med ændringer i reglementer og lignende. ■

FAKTA

De første 30 læringsvideoer kan ses på Forsvarets Elektroniske Skole

(<http://www.fels.dk/lcms/login.php> - søg på ’Taktiske læringsvideoer’).

Videoerne er alle af 5-10 minutters varighed og illustrerer og forklarer alt, hvad en gruppe skal kunne; dvs. gruppens kampexercitser, standarder og indsættelsesmåder.

Videoerne er tiltænkt at skulle bruges på Hærens Sergentskole i undervisningen af sergentelever, officerskadetter og sprogofficerer, både på gruppefører niveau og enkeltmandsniveau, samt på Hjemmeværnets opdaterede befalingsmandsuddannelser, der kører fra januar 2017. De kan også benyttes på blandt andet Hjemmeværnets Lovpligtige Uddannelse (LPU) og Hærens Basisuddannelse (HBU).

KOMMENTAR

Til den helt store eksamen

I 0.000 ledelsesforskere fra knap 100 lande i fem dage. Når man arbejder med udvikling af ledelse, findes der næppe et mere velrenommeret sted at præsentere sit arbejde end ved den årlige konference for medlemmer af Academy of Management (AoM). Og i år – ved det netop overståede Annual Meeting holdt i USA – var vi så heldige at få vores workshop optaget.

Der ligger et stort arbejde bag et sådant oplæg. Allerede i efteråret 2015 gik vi i gang med at udarbejde en ansøgning omhandlende de sidste 10 års erfaringer med lederudviklingsforløbet på Hærens Officersskole. Der er tale om en lang skriveproces, hvor teori og praksis indgående diskuteres i ansøgningen, og hvor de pædagogiske overvejelser for workshoppen gennemførelse beskrives.

Workshoppen – præsenteret ved hjælp af teori, erfaringer, filmklip, dialog og eksempler – havde blandt andet fokus på, hvordan anvendelsen af et dialogværktøj, der tager udgangspunkt i emotionel intelligens, kan gøre vores militære ledere mere relationelt bevidste ved blandt andet at få en mere nuanceret forståelse af sig selv. Det blev i et propfyldt konferencelokal bemærket, hvordan vi i Danmark har arbejdet struktureret og vedholdende på blandt andet at løfte vores militære ledesers refleksive kompetencer. Det gav stor opmærksomhed, hvordan officerer i filmklippene fra underafdelingsniveauet til FC udtalte sig åbent og ærligt om blandt andet vigtigheden af det reflekterede og balancerede lederskab.

Apropos balance havde vi inviteret en kendt amerikansk ledelsesforsker fra Naval Postgraduate School (NPS) til at samle op på workshoppen. Han er grundlæggende uenig i nogle af de psykologiske ledelsesprincipper, vi kunne præsentere, hvilket gav anledning til en god diskussion. Blandt andet på baggrund af hans medvirken er et muligt forskningssamarbejde mellem Forsvarsakademiet og NPS opstået. Men hvorfor dog bruge tid og kræfter på at sende folk på konference i USA?

Overalt i Forsvaret er ledelse den lim, der holder organisationen samlet mod fælles mål. Uanset om man er civil eller militær, så er alle i Forsvaret – på en eller anden måde – med til at arbejde med ledelse. Ledelse har således relevans for alle, og ledelse skal udvikles. At deltage i sådan en konference er en fantastisk kilde til inspiration for praktikere og forskere, og netop på grund af denne brobygning mellem forskning og praksis får man et stort indblik i nye tendenser og fremtidige udfordringer. Forskningsresultater og teorier kan i mange tilfælde tages direkte med hjem og supplere vores lederuddannelser, der i den sidste ende er med til at udvikle vores ledere. Resultaterne skulle i sidste ende være, at lederne bliver bedre til deres arbejde – og trivslen højere. ■

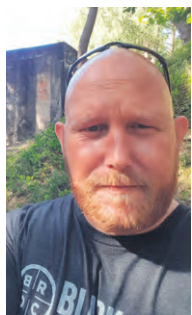
Bjarne Bakkegaard og Jakob Rømer Barfod
majorer
Institut for Ledelse og Organisation
på Forsvarsakademiet

VELKOMMEN TIL JERES DEBATSIDE

Her kan du som læser og medarbejder få ordet og komme med holdninger, betragtninger, kritik eller spørgsmål, du gerne vil have svar på. Skriv dit indlæg til redaktionen på forsvarsavisen@mil.dk. Vi glæder os til at modtage det.

Det med småt: Indlæg må som udgangspunkt ikke overstige 1.800 tegn. Vi kan ikke garantere svar på alle debatindlæg. Og vi kan ikke garantere, at der bliver plads til alle indlæg, men vi prøver.

Af **Rasmus Wordolff**,
Bestyrelsesmedlem,
Danmarks Veteraner,
Bornholm

Man er ikke syg, fordi man er veteran

Den anden dag holdt jeg i samarbejde med Jørgen Hvidt og Anne Jeremiassen fra Veterancenteret foredrag for 25 sagsbehandlere fra Bornholms Kommune. Det gav mig blod på tanden til at fortælle min historie i et større forum. Det gør jeg så nu, fordi jeg savner positive historier i veterandebatten. Jeg ved godt, at positive historier ikke

sælger mange aviser, og at det er røvsygt at høre om, at nu er der igen en, der har klaret den og flag i hatten for det, men vi veteraner har ikke desto mindre brug for de positive historier. Hvis vi skal vende veterandebatten og få nogle af de dårlige krigere til at se lyset og forhåbentlig komme i bedring, er vi nødt til at komme ud med nogle af de mange succeshistorier, så alle kan se, at livet ikke slutter, fordi man har fået "et knæk" i hovedet og på stoltheden.

Jeg har selv været udsendt til Irak og Afghanistan og har fået diagnosen PTSD efter mine oplevelser i Musa Qala i 2006. Jeg har været hele møllen igennem fra sygemeldt til kontanthjælp, fuldstændig på røven, ødelagt økonomisk og psykisk syg - til i dag at være ansat i et fleksjob som pedel hos en bilforhandler og med et lille overskud til at fortælle min historie. Det gør jeg, fordi jeg føler, at veterandebatten er blevet meget tung, og at det pludselig er blevet sådan, at det at være veteran nærmest er ensbetydende med, at man er syg i potten.

Nu bor jeg selv i et lille samfund, hvor folk godt ved, hvem jeg er, og hvor jeg har været, men hvis jeg fortæller fremmede mennesker i bilforhandleren, at jeg er veteran,

tøjspakninger, Dapa20 og køretøjer til de der oppustelige Manitu-telte (altså nogle, der ikke er utætte) samt containerløftere og 1.000 andre ting.

Selv om jeg syndes, det var en fed dag, kan jeg (og mange andre) ikke forstå sådan en prioritering. Hvis vi skal tro vores fører (og det gør vi da), bliver VJTf nok også aktiveret, og lige nu er vi simpelthen ikke 100 procent klar - måske snarere 75 procent.

Samtidigt står Søværnet og lokker med gode forhold og mere i løn, frisk morgenbrød og bad hver dag - mod Hærens MRE'er (feltrationer) og møder med skorpioner i et hul et sted i en sandkasse og måske et rigtigt bad hver 14. dag. Vi er i den grad presset på mandskab, og jeg vil ydmygt gøre opmærksom på, at løn gør en forskel. Især når for eksempel børn er i horisonten, hvor en bedre økonomi bliver mere presserende.

Lige nu tror jeg ikke, der er EMEK (elektronikmekanikere) nok til tre hold, og det er jo et problem. Korpsånd er godt og noget, vi altid har haft, men verdenen "uden for hegnet" presser sig mere og mere på. Jeg kunne få et job som CCTV-montør (overvågnings-montør) med firmatablet, -telefon og -bil og alt det overarbejde, jeg orker udbetalt, samt en lidt højere grundløn.

Det skal ikke forstås, som om, jeg er på vej væk, men er blot for at sætte perspektiv på min opfattelse af personalesituationen.

Vi har brug for flere folk, og lige nu skal man nærmest være masochist for at blive i Hæren i forhold til Søværnet og Flyvevåbnet, som simpelthen har langt bedre forhold, og det er et reelt problem for Hæren.

Hæren skal med på klumpen, chef, ellers kan vi ikke få de folk, der skal til for at løse opgaven, og ej heller tiltrække nye - og blive - folk til.

Blot min simple mening - fra bunden til toppen. :-)

Indtil vores fælles problemer bliver løst, kæmper vi videre her på gulvet, og I kæmper videre i toppen, også må vi håbe, at politikerne denne gang kaster lidt flere penge vores vej.

Jeg synes, Forsvaret skal være bedre til at fortælle historierne om folk, der er kommet godt ud igennem på den anden side.

kigger de nærmest på mig, som om, de er bange for, at jeg hiver en økse frem. Sådan skal det ikke være. Man skal med god samvittighed kunne sige, at man er veteran. Jeg føler lidt, at stoltheden ved at have været soldat er ved at forsvinde.

Sagen er den, at selvmordsdødeligheden blandt veteraner ikke er større end blandt mange andre, men der er kommet større fokus på problemet. Balkanveteraner havde man også for 10 og 20 år siden, men de

kom ikke frem og fortalte, at de havde det dårligt. Min generation og mig selv inklusiv har ikke nogen kvaler med at fortælle, at vi har behov for hjælp. Men vi mangler at få fortalt, når det går godt igen. Der er folk, der er ved at blive ansat i Forsvaret igen efter at have haft en nedtur med PTSD. Nu er de på vej tilbage i systemet igen, og det er faktisk en kæmpe succeshistorie.

Der er rigtigt mange, der står klar til at hjælpe, og der er rigtigt mange, der bliver hjulpet. Kommunerne får mange over nakken over, at de ikke hjælper. Min oplevelse efter at have været igennem systemet i halvandet år er ikke desto mindre, at det er gået over al forventning. Jeg var helt nede i kulkælderen, men nu står jeg rigtigt godt rustet. Den ros skal kommunen have.

Jeg synes, Forsvaret skal være bedre til at fortælle historierne om folk, der er kommet godt ud på den anden side. Det er et godt budskab til de veteraner, der har det svært og måske ikke umiddelbart kan komme ud på det civile arbejdsmarked. Det er op til os selv at få de historier fortalt. De andre medier skal nok fortælle, når der er veteraner, det er gået dårligt for. ■

Af **Rune Søsted**,
OKS-1, EMEK,
Fredericia

Verden "uden for hegnet" presser sig på

Hej store høvding!

Jeg hørte din tale til os i Fredericia og har med iver fulgt dine nyhedsmails. Jeg tror, ingen betvivler presset, og hvor svært det er at få en kæmpe struktur som Forsvaret til at hænge sammen disse dage. Men det kan du selvfølgelig ikke vise. Panden løftet står du med ansigtet mod en et tordenvejrs og med et skummende hav af sure folk under dig - ikke en position, jeg misunder dig lige p.t.

Jeg skriver jo ikke uden grund, men vil blot sætte en lidt uformel tone, som absolut ikke er ondt ment.

Jeg deltog for nylig med mange andre brave svende i Trænregimentets fødselsdagstamtam og idrætsdag. Det var i øvrigt et rigtigt godt arrangement med gris på gaflen og øl, og i det hele taget kunne man mærke, at der var folk, der havde anstrengt sig for, at det blev en god dag! Det lykkedes!

Jeg hørte så fra vores bataljonschef, at arrangementet havde kostet en overraskende stor sum penge. Puhaa, nu er jeg i VJTf (NA-TO's Very High Readiness Joint Task Force), og der mangler vi alt muligt fra værker

Man skal nærmest være masochist for at blive i Hæren i forhold til Søværnet og Flyvevåbnet, som simpelthen har langt bedre forhold, og det er et reelt problem for Hæren.

Kære Rune

Tak for din hilsen "fra jorden" og tak for sidst. Jeg værdsætter din ærlighed, dedikation og loyalitet over for opgaven og Forsvaret, og jeg er altid glad for at få indtryk direkte fra soldaterne af.

Tillykke med regimentets fødselsdag. Det er vigtigt, at vi holder traditioner og sammenhold i hævd, så vi kan opretholde vores stolthed ved at gå i uniform og vores tilknytning til kollegaer, enhed og Forsvaret. Et arrangement som du beskriver, støtter op om disse formål.

Som jeg også omtalte under besøget hos jer, så er jeg klar over, at der stilles store krav til medarbejderne i Forsvaret. Der er mange opgaver og ofte udfordrende forhold at løse dem under. Jeg forsøger at tilpas-

se og justere, hvor det er muligt for at opnå en bedre sammenhæng mellem mål og midler. Vi er de eneste, der kan løse disse særegne opgaver, og de eneste som er parate til at betale prisen. Derfor skal vi passe på denne evne og dermed medarbejderne.

Når jeg fra min stol af ser på forberedelserne til VJTf, så er jeg egentlig ganske tryk. Jeg ved, at der er en udfordrende materielssituation, men jeg ved også, at Hæren har en plan for at tildele yderligere materiel, såfremt VJTf aktiveres. Tildeling af påhængsvogne og håndteringsgrej er en del af denne plan. Det betyder også, at I frem til en eventuel aktivering i visse situationer skal klare jer med mindre materiel, eller substitutionsmateriel, der kan bruges i uddannelsen. Jeg har tillid til, at cheferne gør deres bedste og det nødvendige for at få planen til at hænge sammen.

Jeg har i øvrigt netop besøgt vores VJTf bataljon på en meget stor øvelse i Litauen. Mit samlede indtryk er, at der professionelt og engageret arbejdes med det materiel, der er til rådighed, og at der opnås gode resultater. Dette samtidig med, at alle er opmærksomme på mangler og udfordringer, i en bevidsthed om, at der hjemme arbejdes på at forbedre forholdene.

Der iværksættes også positive tiltag for at styrke mekanikersituationen. Herunder ses der på nye ansættelses- og uddannelsesmuligheder, og der påtænkes påbegyndt en dedikeret hvervekampagne på området i sensommeren i år.

Jeg forstår dine bekymringer, men håber samtidigt, at jeg kan anspore samme optimisme hos dig, som jeg selv har. Det bliver et langt sejt træk for Forsvaret, men jeg er sikker på, at vi forsat vil stå stærkt og løse de opgaver, som politikerne beslutter vi skal.

Igen tak for din mail og jeg ønsker dig held og lykke i fremtiden. ■

Med venlig hilsen
Peter Bartram
Forsvarschef

DET KRÆVER SIN MAND AT HOLDE PÅ EN KVINDE

Kaptajn Mogens Vester og den civilansatte Anne Hartmann Madsen fra Veterancentret underviser begge på parforholdskurserne.
Foto: Kristina Schønnemann

For mange kan det være svært at melde sig til et af Forsvarets parforholdskurser. Nu hjælper de personlige rådgivere ude på tjenestestederne med at gøre det lettere at komme af sted for parrene.

AF KAREN DAHLIN / VETERANCENTRET

NÆRHED Der står en kampvogn ude foran den personlige rådgiver Mogens Vesters kontorvindue på Holstebro Kaserne. Han har faktisk kørt i lige præcis den kampvogn, om end, det er et stykke tid siden, han skiftede kampvognen ud med jobbet som personlig rådgiver og kollegastøttekoordinator. Som et helt nyt tiltag er Mogens og hans øvrige kollegaer i OPRK (Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte) blevet involveret i Forsvarets parforholdskurser, PREP. Og ifølge Mogens Vester giver det rigtig god mening.

”Man kan sige, at vi er den militære del af PREP, hvor Veterancentret er den civile del. Så med vores match kan vi spejle både mændene og kvinderne på kurserne.”

Svært for mændene

Mogens Vester har selv været udsendt adskillige gange, så han ved, hvordan det ud-

fordrer parforholdet. For at fastholde et godt ægteskab har han og hustruen selv deltaget på et PREP-kursus, så han kender vilkårene.

”Nogle af de soldater, jeg møder, kan godt være nervøse for, om de nu skal dele intime hemmeligheder med de andre kursister. Men den skræk kan jeg godt fjerne med det samme. Selvfølgelig skal de ikke det.”

Det kan være svært – måske især for mændene – at melde sig på et PREP-kursus. Der kan let opstå misforståelser og fordomme om, hvad sådan et kursus egentlig er.

”Jeg og de andre OPRK’ere har virkelig en mission i at fortælle, at det her ikke handler om at sidde i rundkreds. Det er ikke terapi, men praktiske værktøjer til at arbejde med de udfordringer, som alle møder i deres parforhold. Det tror jeg måske, at vi er bedre til at formidle, fordi vi selv er soldater.”

Prikket på skulderen

Det er nyt, at OPRK’ere er med til at afholde PREP-kurserne sammen med militærpsykologer og socialrådgivere fra Veteran-

centret. Men det giver god mening siger Mogens Vester, der også kun har oplevet respekt for hinandens fagligheder.

”Vi går rundt herude på tjenestestederne til hverdag og kan spørge uden at komme for tæt på. Jeg tror, at rigtigt mange af os har behov for at blive prikket på skulderen og mindet om, at ens parforhold også skal vandes en gang imellem.”

Og netop det, at OPRK’ere er tæt på soldaterne, kan give noget andet, end hvis det kun var Veterancentret, der var omdrejningspunktet for kurserne.

”Vi kender de lokale, og det betyder, at vi kan følge parrene – også efter de er færdige med kurset.”

Der er dog en hårfin grænse for, hvor tæt de personlige rådgivere skal gå på deres kollegaer.

”Hvis jeg kommer til at vejlede par i PREP-undervisningen, som jeg kender, vil jeg sikre, at det er med gensidig accept. Det er vigtigt for mig, at jeg ikke overskrider deres grænser.”

Læs mere om kurset her:

<http://bit.ly/1TY8wes>

ORGANISATIONEN FOR PERSONLIG RÅDGIVNING OG KOLLEGASTØTTE (OPRK)

Hjælper medarbejdere og ledere/chefer, der oplever mistrivsel.

OPRK’erne er uddannet i den professionelle samtale, konfliktmægling, stresshåndtering osv.

Der er 98 OPRK’ere fordelt på landets tjenestesteder.

TRÆNINGSTIPPET

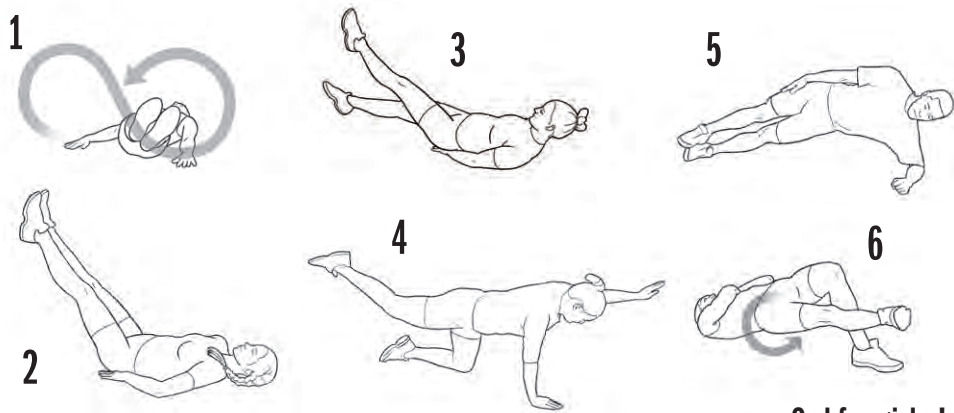
CORE MUSKELATUREN

Nu er det tid til arbejde med core muskelaturen igen. Øvelserne styrker kropkernen, der er central både i en aktiv hverdag såvel som ved stillesiddende arbejde. Øvelserne understøtter

Øvelserne gennemføres optimalt fortløbende i tre sæt og med 10-15 gentagelser i hver øvelse. Alle øvelser kan ses på <https://traenmed.forsvaret.dk/> og her kan ligeledes findes variationer af de samme øvelser, der gør udførelsen enten lettere eller sværere efter behov. Programmet er ideelt til pausen, til mikrotræning på gangen, på skydebanen, på skibet eller hvor der er lidt plads, både fysisk og i tid.

ØVELSERNE

- 1 ► Liggende benløft med 8-tals bevægelser
- 2 ► Rygliggende benløft
- 3 ► Benløft med saksebevægelse
- 4 ► Diagonal løft på alle fire
- 5 ► Dynamisk sidebro med benløft
- 6 ► Hofteløft med rotation

God fornøjelse!

DANSK VM-BRONZE I MILITÆR FEMKAMP

De danske kvinder fik en flot bronzemedalje med hjem fra Østrig, mens mændene fik en 11. plads.

TEKST OG FOTO: THOMAS BØGEHOLT LUND / FSU

FEMKAMP Det var med to friske guldmedaljer fra Nordisk Mesterskab i bagagen, at den danske delegation bestående af et damehold og et herrehold på hver fire personer i august drog til de 63. verdensmesterskaber i militær femkamp i Wiener Neustadt, Østrig. Første konkurrence var skydning på 200 meter, hvor der skulle afgives 10 præcisionsskud på 10 minutter. Bag efter var der en hurtigskydning på et minut, hvor der ligeledes var 10 skud. Helene Hupfeldt Hupfeldt havde allerede gennem forårets konkurrencer vist, at hun holder et rigtig højt niveau. VM var ingen undtagelse, hvor hun skød 198 point, som rakte til en flot 2. plads, kun overgået af en svensker, der tangerede verdensrekorden på 199 point. Næste disciplin var den militære forhindringsbane bestående af 20 forhindringer fordelt på 500 meter. Her vi-

ste Nanna Lihn, der er indehaver af den danske rekord for kvinder, at hendes niveau er blandt verdens absolut bedste. Kun overgået af en russer og en kineser vandt hun en flot 3. plads i disciplinen. De næste par discipliner, som blev gennemført et par dage efter, var svømning på den militære svømmeforhindringsbane, og kast med håndgranater. Svømmeforhindringsbanen består af fem forhindringer over 50 meter. Danskerne gjorde det rigtig godt og var med helt fremme i feltet, hvilket betød, at herrerne avancerede i den samlede holdkonkurrence. Håndgranatkast om eftermiddagen er altid en disciplin, der kan vende op og ned på placeringerne, inden den sidste disciplin, nemlig terrænløb. Atleterne skal kaste 16 præcisionsgranater mod ringe fra 20-35 meter, og så skal der kastes tre længdekast. Granaterne vejer 500 gram for herrerne og 350 gram for kvinderne. Danskerne holdt hove-

det koldt i den meget psykologiske disciplin, hvilket betød at Sara Hjalager tog en flot 2. plads i disciplinen og samlet lagde sig på en 3. plads før den sidste disciplin. Også Nanna Lihn kastede stabilt og lå nr. 4 inden løbet. Det afsluttende terrænløb vendte lidt rundt på det samlede resultat. Nanna Lihn endte på en flot 4. plads mens Sara Hjalager blev nummer 5. Helene Hupfeldts viste også flotte takter og endte på en 10. plads. Dette resultat betød, at de danske kvinder for andet år kunne hjemtage bronzemedaljerne i holdkonkurrencen. Samtidig slog de den danske rekord. Herrerne leverede også gode resultater, og specielt den individuelle nordiske mester, Jonas Bro, viste, at han har mere at byde på de kommende år. Herrerne endte på en 11. plads i holdkonkurrencen. ■

FORSVARETS MESTERSKABER / KALENDER 2016				
DISCIPLIN	MESTERSKAB	PERIODE/DATO	ANSVARLIG MYNDIGHED	ARRANGØR
Sejlsport	Forsvarets Mesterskab	20. - 22. september 2016	Marinestaben	OPLOG Korsør & Søværnets Idrætsforening Københavns Sejlsportsudvalg
Skydning	Forsvarets Mesterskab & Dansk Militært Idrætsforbundsmesterskab	13. - 15. oktober 2016	Hærstaben	Jydske Dragonregiment & Jydske Dragonregiments Idrætsforening

PROFILER

Michael Clemmesen er født i København og gik i 1964 ind i Forsvaret. Sideløbende læste han historie og fik sin universitetsgrad i 1981. Han blev pensioneret i 2004. Fra 2005 har han været seniorforsker på Forsvarsakademiet.
Foto: FAK

FARVEL TIL EN MARKANT PERSONLIGHED I FORSVARET

Efter næsten 50 år i eller omkring Forsvaret siger Michael Clemmesen endeligt farvel, når han dette efterår forlader sin stilling som historiker ved Forsvarsakademiet. Forsvarsavisen har talt med ham.

AF THOMAS JERICHOW / FAK

FARVEL

Hvorfor blev du officer?

Michael Clemmesen: "Først og fremmest fordi jeg havde interesse for Forsvaret. Jeg havde også været i Hjemmeværnet i to et halvt år før indkaldelse. Jeg valgte så indkaldelsen til Studenterkompagniet, der var rettet mod officersskolen, hvor jeg som sergent tog den endelige beslutning om at søge officersskolen med følgende tilgang: Enten kommer jeg ind på Officersskolen første gang (november 1965) eller også går jeg mod reserveofficer og historiestudiet. Jeg kom ind. Historiestudiet blev derfor først startet i 1974 og gennemført i fritiden og afsluttet i 1981."

Hvad har været det bedste ved at være i Forsvaret?

Michael Clemmesen: "Det har været et meningsfuldt og skiftende, og stadig mere intellektuelt og professionelt krævende arbejde, rettet mod et veldefineret mål: En organisation, der skulle kunne løse krigsopgaver på trods af meget begrænset ressourcetildeling. Samtidigt har jeg mødt og lært af en håndsfuld fremragende, højt motiverede og begavede ældre kollegaer."

Hvad har du været gladest for de mange steder, du har gjort tjeneste?

Michael Clemmesen: "Udfordringerne samt chefers evne og vilje til at delegerede udvik-

lingen og arbejdet med stadige forbedringer inden for den altid meget stramme ressource ramme. Det nærede ansvarsglæde og kreativitet."

Hvad er den største forskel på Hæren og resten af Forsvaret i dag og dens organisation, som du oplevede den som ung officer?

Michael Clemmesen: "At den hær, jeg arbejdede for, nu er død. Reduceret i størrelse og indhold ad absurdum og grotesk overadministreret. Det er som om, at politikerne, Finansministeriet og Forsvarsledelsen har besluttet, at krig aldrig mere rammer Europa, og hvis det alligevel skulle ske, er det andres problem. Det betyder, at der ikke længere er en ramme for, at unge officerer, som min nevø, kan få den hurtigt skiftende og stadig mere krævende tjeneste, som kan lære ham professionen. Organisationen har simpelthen ikke "praktik"-pladser som delingsfører, kompagnichef og bataljonschef, der sikrer en gradvis læring i en professionel profession. Samtidig har Forsvarets virksomhed ikke længere et veldefineret, styrende mål, der sætter rammen for måling af kvalitet."

Du er kendt for at have en skarp pen og for ikke at være bange for at bruge den. Hvorfor finder du det vigtigt?

Michael Clemmesen: "Hvis man skulle læse og tænke over "Parkinsons Lov" eller endnu bedre Thomas Aquinas liste over men-

neskelige svagheder - han kaldte dem "dødsynder" - har man svaret. En organisation forfalder altid og glemmer, hvorfor den eksisterer. Det skete med SKAT, og det er sket med Forsvaret. I den periode, jeg voksede op, var det indlysende, at det var alles pligt at modvirke forfaldet og sørge for at vedligeholde diget mod havets pres - som den lille hollandske dreng gjorde i fortællingen. Sådan er det ikke mere. Man har ikke en profession uden en åben og kritisk professionel diskussion. Det vidste og forventede forsvarshefter som Knud Jørgensen og Jørgen Lyng. Den diskussion døde helt i de år fra 1994 til 2004, hvor jeg gjorde udlandstjeneste. Det skete på grund af implementeringen af "Virksomhedsmodellen", der gjorde kritisk analyse af situationen til illoyalitet."

Hvordan har du oplevet de seneste 15 år med skarpe internationale missioner for ikke mindst Hæren?

Michael Clemmesen: "Den skabte de bedste unge officerer, jeg nogensinde har mødt i dansk forsvar. Desværre har udviklingen af Forsvaret i det seneste par år berøvet netop dem både karrieremuligheder og en professionelt kvalificeret videregående uddannelses mulighed."

Hvad er Forsvarets største udfordring i dag?

Michael Clemmesen: "At gennemføre en pro-

fessionel "reboot" svarende til den, de russiske styrker gennemførte fra 2008 til 2014."

Ville du gøre det hele igen?

Michael Clemmesen: "Med start igen i 1964? Ja! Men med start nu? Under ingen omstændigheder!" ■

MICHAEL CLEMMESSEN

Officer i hærens kamptropper 1968-2004 med videregående uddannelse 1978-79.

Forsvarsstabens Langtidsplanlægningsgruppe 1979-1982,

SNU's Formandskab 1981-83, cand. phil. (historie), KU 1981,

Forsvarskommissionen af 1988, FAK 1988-1994,

Forsvarsattaché, Baltikum 1994-1998.

Chef/Rektor for Baltic Defence College 1998-2004.

Fra 2005 seniorforsker FAK.

FACEBOOK

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Forsvaret har føjet 18 nye billeder til albummet **Soldater lander med faldskærm**

27. august kl. 12:00 · 4

I vores samling af omkring 16.000 billeder uden oplysninger om tid og sted opdagede vi denne serie med soldater, der springer ud med faldskærm og møder en gruppe civile bagefter. Kan du hjælpe med at tids- og stedbestemme billederne? Nogle af soldaterne ser ud til at være bevæbnet med Let maskingevær 62, hvilket tyder på at billederne er fra efter 1962. Spørgsmålet er om det har relation til dannelsen af Jægerkorpset, hvor der allerede findes fotos i Forsvarsgalleriet her: <http://fal.cn/EX00> eller her: <http://fal.cn/EX0v>

JEG LÆSER

PILOTEN

LÆS Den læser jeg, fordi jeg gerne vil følge med i, hvad der sker her i og omkring Karup.

DANSER MED ULVE

LÆS Jeg ville se, om bogen levede op til filmen. Det gjorde den bestemt. Det er en god bog og kan stærkt anbefales.

SOLDATEN

LÆS Den har jeg læst siden værnepligten og er forsat, fordi jeg synes, at den har nogle sjove og skæve indslag. Så får man også at vide, hvad der sker med de værnepligtige.

Martin Vesly
flyverkonstabel i ACW's
Support Wing Section.

FORSVARET.TV

NÅR HOVEDPERSONERNE GØR HISTORIEN BEDRE

På **Forsvaret.tv** kan man kommentere direkte på indslaget. Og det gør dem kun bedre.

AF PALLE PETTERSON, ARKIVAR/VFK

HISTORISK

På **forsvaret.tv** lægger vi mange historiske indslag ud. Det sker, efterhånden, som vi får dem restaureret. Ofte er vi så heldige, at vi får reaktioner på indslagene. Der er nemlig en kommentarfunktion i bunden af alle indslag, hvor man

ved at logge ind med sin Facebook-profil kan få mulighed for at tilknytte en kommentar.

Tag nu for eksempel Raketeskadrille 533 fra 1970, hvortil Bøggild Gammegaard Lohse skriver:

"Ja det er mig, der er den gennemgående person i filmen i en yngre udgave, dengang i 1970, som ung konstabel og med hår. Det er godt nok man-

ge år siden, og der er sket en masse siden, men det har været en oplevelse af dimensioner i de 43 år, jeg arbejdede i Flyvevåbnet (1969-2011). En film fra dengang den kolde krig var på sit højeste."

Disse kommentarer er selvfølgelig af stor underholdningsværdi for brugerne, men ofte kan de også være med til at sætte klippet ind i en hi-

storisk tidslinje, hvilket der jo ikke var tænkt på, da filmen blev optaget.

Når man kommenterer på **forsvaret.tv**, skal man være opmærksom på, at det, man skriver, forventes at stå på siden for alle at læse i mange år frem. Men det håber vi ikke holder skrivelysten tilbage. Til syvende og sidst tilføjer disse oplysninger filmmaterialet en merværdi, som vi er meget glade for. ■

Se video på
Forsvaret.tv

DYKKERNES KULTURBÆRER

Som kulturbærer ved Søværnets Center for Dykning kigger Peer Haagerup tilbage for at se frem.

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN / AAGAARD MEDIER

VÆRNSSKIFT

Det kan være svært at definere en egentlig dykkerkultur, men når Forsvarets dykkere forlader overfladen og forsvinder ned i det mørke dyb, så er der alligevel en ting, de har til fælles.

”Et ord, der lige slår mig, er ’positiv’ - det er at være positiv. Jeg ved ikke, om det er kultur, men det er et mindset. Hvis du har en positiv indgangsvinkel til tingene, så kommer der også noget godt ud af det. Inden for dykkeriet kan jeg godt lide, at vi ikke er højt skrydende, med store muskler og spiller smarte hele tiden. For det er der masser, der gør derude. Der vil jeg gerne være en af dem, der står på mål for, at det gør vi ikke. Vi skal være lidt mere tilbagelænet, stille, afbalancerede og cool. Fordi det er sådan nogle, du har brug for på den lange bane. Dem, der råber højt, brænder ud,” siger seniorsergent, Peer Haagerup.

Til daglig underviser han dykkereleverne ved Søværnets Center for Dykning i dykkerfysiologi og behandling af skader, og så er han kulturbærer.

”Når man har været et sted i nogle år, så giver det mening, at der er en, der stiller sig op og kigger tilbage, når ledelsen kommer og ser frem ad,” siger Peer Haagerup.

Historisk skattekammer

Seniorsergenten åbner døren til det lille loftslokale på Center for Dykning på Holmen i København. Lysstofrørene blinker et par gange, inden de afslører det lil-

le historiske skattekammer, der gemmer sig bag den tunge grå dør. Her inde på det lille museum kan man se dykningens historie i Forsvaret udvikle sig, fra de første dykkerhelme blev købt i 1847 og frem til i dag. Det er en meget håndgribelig form for dykkerkultur, og i det ligger der vigtig viden gemt, som kulturbæreren kan bruge til at se frem ved at se tilbage.

”Kulturbæreren skal sige, ”jeg kunne godt tænke mig at blive spurgt til råds”, når der er to mulige beslutninger. Så kan jeg som kulturbærer fortælle, at den ene prøvede vi tilbage i 1988. Det fungerede ikke. Hvorfor fungerede det så ikke? Dengang var politiken måske ikke til det, økonomien var ikke til det, eller vores viden var ikke til det. Så kan jeg som kulturbærer sige, at jeg tror på, at hvis vi åbnede den her dør, så ville vores succesrate blive større,” fortæller han.

Alt det gode med

Det kan måske lyde bagstræberisk, men sådan ser Peer Haagerup ikke på det.

”Da jeg startede herinde, der måtte man nærmest slå eleverne. Den tid vil jeg ikke have tilbage. Vi drak alkohol, den tid vil jeg ikke have tilbage. Vi var meget bureaukratiske, den tid vil jeg heller ikke have tilbage. Så der var mange ting, der ikke var gode for os, som jeg ikke vil have med videre. Jeg vil gerne bare have alt det gode med,” siger han.

Han mener, at Forsvaret som institution kan få meget godt ud af at udnytte en kulturbærers viden.

”Jeg kunne godt tænke mig, at man får gjort det lidt mere legalt eller officielt, at man lige spørger kul-

Peer Haagerup

turbæreren, inden man tager en beslutning. Det er egentlig ikke for at tilføre ham magt. Jeg ser det mere som virksomhedens fremme, at man lige spørger tilbage i historien. Det var der, jeg fik min interesse. Jeg var ked af, at vi lavede fejl på fejl, hvor man kunne se at, der havde vi været før. Hvorfor skal vi lave den fejl igen? Hvis vi nu gik lidt til venstre i stedet for, så kunne vi undgå at lave den,” fortæller han.

En flottere farve

Museet under loftet er med til at styrke kulturen og fortællingen om dykningens historie. Peer Haagerup har den håndskrevne seddel på forsvarrets første køb af dykkerudstyr liggende. Den er fra tiden efter Slaget på Reden. Priserne på dykning var tårnhøje, og Forsvaret valgte derfor i 1847 at købe sit eget udstyr til oprydningen ud for København. Sådan blev dykkerskolen på Holmen skabt. Udrustningen fra den gang står nu på museet sammen med det udstyr, der er blevet brugt i årene frem til nu. Ved at have sin historie samlet på et sted, så har Peer Haagerup mulighed for at lære af fortiden og nemmere gennemskue nutiden. Som da der for 10 år siden kom en ny dykkerfinne på markedet. Genkendelsen fik Peer Haagerup til at gå op på sit museum.

”Der kunne jeg se, at Jan Uhre, som var ingeniør, faktisk udviklede den finne i 1956. Det viser, at når vi opfinder ting, så genopfinder vi tit tingene, måske i håb om, at der nu er kommet en ny generation ind, som synes, at den her farve er meget flottere end den anden farve,” siger Peer Haagerup.■

INTERVIEW

Anders Lorentzen bruger sig selv og sin fortid som jægersoldat som blikfang for sit tøjfirma. Det giver troværdighed, har han opdaget.

”Det er ikke godt at have for mange udveje”

Anders Lorentzen

36 år

2000-2001 Værnepligtig Livgarden

2001-2006 Ingeniørstuderende

2007-2014 Jægerkorpset

2015: Ejer og direktør: LOOW

Tidligere jægersoldat Anders Lorentzen har skabt sit eget tøjmærke baseret på erfaringer fra korpset. Han har ingen Plan B. Hans eneste mulighed er at få det til at lykkes.

AF MARTIN FINNEDAL / VFK. FOTO: SARA SKYTTE

TØJNØRD

”Man giver ikke op, fordi det bliver lidt surt. Man finder altid en ny løsning. Man sætter sig ikke ned og græder. I virkeligheden tror jeg, soldater egner sig rigtigt godt til at være selvstændige. For det kan være ret dystert, og der er mange, der bukker under. Hvis man fokuserer på problemerne, så ender det skidt. Du skal hele tiden se positivt på det og holde målet for øje. Det har man med fra Forsvaret”.

Den tidligere jægersoldat, Anders Lorentzen, har fundet sig til rette i iværksættermiljøet NOHO i Købbyen i København. Han tager imod i stedets café, for noget egentligt kontor har han ikke. Motivet for hans iværksætterliv kunne være ”back to basics” eller på godt dansk: Nøjsomhed. Kerneproduktet i hans virksomhed er da også noget så forholdsvis simpelt som en T-shirt, som indtil for nylig er blevet tilbudt kunderne i kun tre varianter; to med korte ærmer og en med lange. Navnet på firmaet er LOOW, Wool (uld) stavet bagfra. Og samtidig et signal om noget low key – altså bevidst underspillet.

”Det er en basisvare. Det er en t-shirt. Der behøver ikke være 20 forskellige farver, print og tryk. Det er helt simpelt, og den er bevidst neutral afudseende. I stedet er der fokus på, hvordan du oplever at have den på,” siger den nyslåede forretningsmand.

Den pæne skiundertrøje

Ideen til firmaet kommer fra Anders Lorentzens tid som jægersoldat. Under rejser gjaldt det om at pakke så let som muligt, hvorfor svedtransporterende undertrøjer (a la Helly Hansen) i merinould kom i brug

– også ved civile begivenheder under rejser.

”Man kunne godt have sådan en på i byen i en snæver vending, men i virkeligheden er de ikke helt pæne nok til dagligt brug. Jeg fandt et par brands, der laver noget lignende i USA, men ellers var der ikke rigtigt nogen, der lavede det, jeg ledte efter. Det var sådan ideen til firmaet opstod.”

Anders Lorentzen brugte et års CU på at tage første del af en akademiuddannelse i international handel og markedsføring og begyndte samtidig at tage skridt i retning af at etablere sin virksomhed. Men det var nu ikke alene ideen om at bringe soldatens udstyrsnørderi op i nye højder, der fik ham til at droppe Jægerkorpset til fordel for en karriere som tøjpusher.

”Jeg har altid vidst, at jeg ikke skulle være jæger til evig tid. Det er et godt job, og det er da også svært at slippe. Men jeg trængte til at bruge hovedet på en anden måde og i højere grad selv styre min hverdag. Jeg har altid haft et mål om at blive selvstændig.”

Stor interesse for tech

Med fem års ingeniørstudier bag sig og en stor interesse for teknologi var det naturligt for Anders Lorentzen at benytte sig af LEAN startup modellen, som man primært bruger til at lancere techprodukter. En yderst spartansk kollektion (én T-shirt i fire størrelser og i begrænset antal) blev produceret og solgt gennem den e-handels-side, Anders Lorentzen selv har programmeret. Det gav ham en masse glade kunder, der desuden beredvilligt fortalte, hvad de ønskede sig i form af farver, varianter med mere. Erfaringerne og salgstallene gjorde det forholdsvis nemt at gå i banken og låne penge til en produktion i større skala. Snart kan LOOW – på trods af navnet

– også tilbyde jakker og andre produkter. Det meste produceres i Danmark. Dels fordi det er fleksibelt, og dels fordi kvaliteten

”

Jeg synes, det er sjovest, når det er allermest surt. Det er der, jeg yder bedst og er mest motiveret.

er bedre. Men også på grund af personlige værdier.

”Vi sælger det direkte fra fabrikken. I en butik ville det blive mindst dobbelt så dyrt. Også er fordelene, at hvis der er noget, jeg vil have ændret, så ringer jeg til Bent i Ikast, og så laver han det om. Endelig er der også noget stolthed over at være dansk. Kald det

patriotisme, hvis du vil. Jeg ved sgu ikke, hvor jeg har det fra, men jeg synes, det er ærgerligt, at alt produktion efterhånden er forsvundet fra Danmark.”

Sjovest, når det er mest surt

LOOW er kommet godt fra start, men endnu har Anders Lorentzen ikke selv tjent en krone på sit firma. Og han ved, der går et år, før han kan begynde at hive penge ud til sig selv. Pengene bliver brugt på at udvikle nye produkter i stedet. Dagen og vejen er blevet klaret ved i ”fritiden” at arbejde som faldskærmsinstruktør i en vindtunnel i Høje Taastrup, undervise i førstehjælp og arrangere forskellige events. Og i det hele taget bruge de kompetencer, han har knoklet sig til i Jægerkorpset. Også evnen til at bevare overblikket i pressede situationer – som for eksempel når alt går noget langsommere end forventet, og pengene kun går én vej, nemlig ud – tilskriver han sin tid i Forsvaret.

”Jeg synes, det er sjovest, når det er allermest surt. Selv om det lyder åndssvagt. Når det er hårdt, og folk bliver pressede, sker der noget helt specielt. Det er der, jeg yder bedst og er mest motiveret.”

Også en splinterny rolle som chef for to ansatte føler han sig som tidligere oversergent godt rustet til. Trods de mange værktøjer, han har med fra tiden i Forsvaret, føler han sig sikker på, at han ikke kommer til at sætte sine fødder inden for hegnet igen.

”Det har aldrig været planen. Man er nødt til at holde fast i sine beslutninger og ikke have for mange udveje og være i tvivl om, hvor man skal hen. Jo færre muligheder, du har, desto bedre muligheder har du for at nå dit mål. Jeg har kun en mulighed. Det er at gøre det her til en succes.”■

EN ANDEN VERDEN

AF MARTIN FINNEDAL, IDA SUHR BIRKEMOSE, ERIK BÖTTGER, EMMA RUBECK OG STEPHAN NIELSEN

NÅR MILITÆR BLIVER TIL MODE

Modeindustrien har meget at takke soldater for. Og ikke bare den farvestrålende galla, som blandt andre The Beatles har gjort berømt. Mest af alt holder soldater af hverdagsgrej.

SLIPSET

Oprindelse: Cirka 1630

Da den franske konge Louis XIII under Trediveårskrigen betalte en flok kroatiske lejesoldater for deres tjenester, fik pariserne øjnene op for et beklædningsstykke, der skulle forandre herremoden for altid. Kroaterne var alle iført en halsklud – nogle mere elegante end andre – som franskmændene hurtigt adopterede, forandrede og gjorde til deres egen. Tilbehøret fik navnet la Croate (kroateren), hvilket senere blev til la Cravat, som den dag i dag er det franske ord for slips. Også selv om dagens slips ikke i overvejende grad ligner sin blonde-forgænger.

REGNTØJ

Oprindelse: Cirka 1800

Det første udkast til gummistøvlen var udtænkt af den første hertug af Wellington og udført af hans skomager i St. James Street i London. For at undgå våde fødder på rideturen blev (læder)støvlerne syet på en måde, der sad tættere til læggene og gik helt op til knæene. Senere i samme århundrede blev de efter Charles Goodyears opfindelse af vulkanisering (sammensvejsning af gummi, red.) produceret i naturgummi og så populære, at i alt 1.185.036 par blev produceret til engelske soldater i 1. Verdenskrig. Også et andet populært modsvær mod regnen, trenchcoaten, var engelsk og blev patenteret som officersfrakke. Manden bag, Thomas Burberry, brugte som en af de første et tætvevet stof af enten bomuld eller uld kaldet gabardine. Det var velegnet til imprægnering og således modstandsdygtigt over for vejrr og vind.

T-SHIRTEN

Oprindelse: 1913

Uden hvid T-shirt - ingen James Dean. Og ingen rock'n'roll. Men faktisk var den hvide t-shirt et stykke arbejdstøj - nemlig den absolut mest ydmyge del af U.S. Navys uniform anno 1913. T-shirten blev taget i brug som påklædning i troperne og ombord på ubåde samt altså til at tage på i stedet for uniformen, når arbejdet blev beskidt.

MACARTHUR-BRILLEN

Oprindelse: 1936

I 1930'erne udviklede flyene sig med eksplosiv hastighed og kunne både flyve højere og længere. Dermed opstod behovet for at beskytte piloternes øjne mod sol og genskin, og det amerikanske forsvar gav opgaven til optikerfirmaet Bausch & Lomb (som i dag er mest kendt for kontaktlinser). Resultatet blev den nu klassiske Aviator-brille (i første omgang med plastikstel). Året efter - i 1937 - kom en ny udgave i metal og for første gang med det af Bausch & Lomb opfundne brand Ray-Ban (afviser ultraviolette stråler). De blev senere ikoniseret, da General Douglas MacArthur iført både Aviators, som modellen kom til at hedde, og merskumspibe landede på en strand på Filippinerne.

SPØRGSMÅL & SVAR

Norge har indført værnepligt for kvinder. Bør vi også gøre det i Danmark?

Jeg synes, at det er synd, at vi i Danmark kun har værneret og ikke -pligt for kvinderne. På så mange andre områder i vores samfund bliver der talt om ligestilling. Det synes jeg også, at vi burde have med værnepligt.

Lise Birgitte Hansen, korporal, Air Control Wing

Jeg går ind for et mangfoldigt forsvar. I et moderne samfund mener jeg, at ret og pligt skal gå begge veje. Værnepligten er generelt en rigtig god borgeruddannelse, derfor synes jeg også, den bør gælde for kvinder.

Maria Vang Knudsen, kaptajn/løjtnant, staff officer information operations

Jeg vil ikke sige, at der skal være værnepligt for kvinder. Det skal være, som det er nu, med værneret, men også for mændene.

Nadja, menig (værnepligtig fra februar 2016), Gardehusarregimentets Heseskadron

Læs mere på side 16: Norge har indført værnepligt for kvinder

Bliv ven med forsvaret på Facebook

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

